GILDEMEISTER

DISSERTATIONIS

DE REBUS INDIAE

Dissertationis

de rebus Indiae,

quo modo in Arabum notitiam venerint,

pars prior,

quam

una cum Masudii loco ad codd. Parisiens.
fidem recensito

ad impetrandos in universitate Fridericia Guilelmia Rhenana ab Illustri Philosophorum Ordine summos in philosophia honores

edidit

atque

die VIII. Sept. h. l. q. c.

publice defendet

IOANNES GILDEMEISTER.

Bonnae, 1838.

Impressit *Franciscus Baaden.*

Typis regiis Arabicis.

Theses controversae,

quas

una cum dissertationis

de rebus Indiae,

ꝗuo modo in Arabum notitiam venerint,

parte priori,

consensu atque auctoritate Illustris Philosophorum in universitate

Fridericia Guilelmia Ordinis

ad summos in philosophia honores rite capessendos

die VIII. Sept. 1838

hora X antemeridiana

publice defendet

IOANNES GILDEMEISTER.

Solemne oppugnantium munus susceperunt

L. Longard, Phil. Dr.

F. Delius, Phil. Dd.

Bonnae,

Impressit *Franciscus Baaden.*

V I T A.

Ego *Ioannes Gildemeister*, Brema oriundus, literarum elementa edoctus in gymnasio urbis patriae, ut theologiae et literis orientalibus operam navarem, primum me anno 1832 *Gottingam* contuli, ubi per duos annos commoratus scholas frequentavi omnes, quas de Veteri Testamento ac de linguis Aramaea, Arabica, sanscrita, Persica habuit Vir Consummatissimus *Ewaldus*. Praeterea theologicis *VV. S. V. Lueckii, Gieseleri, Piperi* praelectionibus interfui; de disciplinis philosophicis V. Cl. *Bohtzium*, de philologicis *O. Müllerum*, de mathematicis *Thibautium*, de historicis *Dahlmannum*, de veterum Germanorum literis *Beneckium* audivi disserentes. Inde *Bonnam*, quum ibi studia, quibus me dederam, maxime florere viderem, migravi ibique per alios duos annos scholis interfui. In interpretandis scriptoribus Indicis et in rebus historicis et literariis V. Ill. *Schlegelium* habui praeceptorem; Arabicas et Hebraicas frequentavi V. S. V. *Freytagii* scholas; literis Indicis et linguis Zendica et recentiori Persica V. Cl. *Lassenius* me instituit. Theologicis interfui scholis VV. S. B. *Augustii, Nitzschii, Sackii, Bleekii*; seminarii homiletici per duo semestria fui sodalis. Etiam philosophicas audivi praelectiones VV. Cl. *Windischmanni* et *Brandisii*, philologicas V. Magnif. *Welckeri*, et *Heinrichii*, iam lugubri morte nobis erepti, historicas V. Ill. *Hüllmanni*. Quibus viris, pro summis eorum, quae in me sunt, meritis maximas gratias habeo neque unquam habere desinam.

1. *Summum in philologia est intelligere.*

2. *Vox Goethii falsa est, recentioris temporis philosophiam ad philologum nil pertinere.*

3. *Ironia, quam notioni tragicae inesse voluerunt Solgerus aliique, ei inest nulla.*

4. *Lingua est una.*

5. *Sermo Vedarum non antiquior tantum linguae sanscritae forma est, sed dialectus etiam geographice ab hac diversa et in multis recentior.*

6. *Vikramorvaçî Kâlidâsae, Çakuntalae auctori, abiudicanda sst.*

7. *Hodierna lingua Persica recta non descendit a pahlavica, neque a zendica.*

8. *Aegyptum inter et Indiam nulla olim fuit communio.*

9. *Liber mj noctium Indicam agnoscit originem.*

10. *Plurimos poetas Arabes aevi posterioris qui propter indolem poesis legerit, is operam et oleum perdidisse censendus erit; at nemo ad linguae Arabicae cognitionem perveniet, quin assiduam poetis operam navaverit; neque negari potest, quo quis artificiosior vel tumidior sit poeta, eo minus eius studium negligendum esse.*

11. *Qui affirmarunt, Qurânum esse creatum, totam negarunt doctrinam Islâmicam.*

12. *Versionis pentateuchi Arabicae, quae in polyglottis bibliis impressa legitur, in re hermeneutica nullus est usus, in re critica nulla auctoritas.*

13. *Vocem* בר *ψ. 2, 12 quominus per filium interpretemur, principales linguae leges vetant.*

14. *Locus Zach. XIII 7—9 capiti undecimo ita adiungendus est, ut eius oraculi ceteroquin non absoluti finem constituat.*

15. *Neque Phoenicum coloniae ipsam in Graeciam deductae negari possunt, neque demonstrari Thessalica Cadmi origo.*

16. *In civitate Christiana Judaeis sacrorum libertas non est concedenda.*

17. *Perperam Josephus Scaliger asseruit, omnia de religione dissidia orta esse ex ignoratione grammaticae.*

18. *Maximum docentis officium est, nosse ac docere discendi vias.*

Praefatio.

Pauca tantum praefanda habeo de Masûdii loco, quem, quum ad eum saepius recurram, ad hanc dissertationem adieci, eo simul consilio, ut specimen maioris operis a me suscepti exhibeam, in quo scriptorum Arabum de India locos, quotquot reperiri poterunt, ineditos colligere et illustrare in animo habeo. Quod ut fiat, in commentatione, nescio utrum doctiori, an elegantiori, quam de nostrae rerum Indicarum notitiae incrementis et conditione hodierna scripsit, dudum iam desideravit V. Ill. A. G. a Schlegel (Berl. Kal. 1829. p. 80.) Illum locum, qui quartum libri Masûdiani *Prata aurea* inscripti caput integrum continet, edidi ex exemplo de tribus codicibus Parisiensibus olim a Cl. Vullersio in Cl. Lassenii usum confecto, cui Viro Consummatissimo, praeceptori olim de me maxime merito, de eius copia mihi pro solita ipsius benevolentia facta hic publice gratias ago.

Ex tribus his codicibus eum, qui a Cl. Vullersio signatus erat *ms. sine no.* ego litera A, codicem 598 litera B, codicem 599 litera C notavi. Eos iam De Guignes Not. et Extr. I. p. 1 sqq. et Sacyus Mém. de l'Acad. des Inscr. XLVIII p. 488 not. b et p. 627 not. z descripserunt, sed dubius haereo, utrum liber a me A signatus idem sit, quem hi 599 A numerum gerere aiunt, necne. In illum enim Sacyi descriptio quadrare non videtur, qui hunc reliquis multo magis mendis scatere et in historia antiqua, prima operis parte, multo esse breviorem dicit; certe enim hoc in loco a me edito omnium copiosissimus est. Varias lectiones addidi omnes, id quod, in opere maiori inutile, in tali fragmento eam praebet utilitatem, ut inde etiam de aliis codicibus decidi possit, quocum horum maxime congruant. Collatis enim his lectionibus observari potest, A. et C. codices maiori quadam cognitione inter se iunctos esse, quippe qui plerumque in verbis ac formis eligendis contra codicem B conveniant, ita ut utrique ad duas codicum familias pertinere videantur. In verbis restituendis lectionem codicum nisi aliae rationes vetarent, praetuli, quum codex A potissimum propter ampliorem, quam continet, narrationis copiam mihi observandus esset. Quae ratio num etiam in totum opus edendum valere debeat, nonnisi ex maiori codicum collatione decerni poterit.

Rerum Indicarum neque amplam neque certam cognitionem sibi contigisse ipsi Arabes haud infitiantur, nec est, quod etiam nos non prorsus assentiamur doctissimo Hamâthae principi, queritato, sicut de Sinarum regno, etsi amplissimo, plurimis urbibus ornato, nil nisi pauca et disiecta scirentur neque ea satis certe tradita, ita etiam Indiae notitiam conturbatam esse atque dubiam[1]. Neque id ex causis accidit fortuitis; nihil enim aliud ex tota populorum et temporis illius ratione exspectari poterat. Nam gentes origine, rebus publicis et privatis, literarum studio, religione tam diversae, quales Indi fuerunt atque Arabes, nullo unquam vinculo iungi potuerunt; dum se invicem pro barbaris barbare loquentibus habebant et contemnebant, utrique prohibebantur, quominus, quid in altera gente fortasse praestaret, aestimarent et quaererent. Hoc maxime in Indos valet, qui antiqua eruditione inter se orta,

1) Abulf. Geogr. p. 3. Jouy. فان اقليم الصين مع عظمه وكثرة مدنه لم يقع الينا من اخباره الا الشاذ النادر وهو مع ذلك غير محقق وكذلك اقليم الهند فان الذى وصل الينا من اخباره مضطرب وهو غير محقق

exculta et iam ferè completa a diversissimo Arabum ingenio eoque multis nominibus inferiore haud multa poterant percipere, quae ad suam rem facerent, neque etiam in alios populos vim exercere nitebantur, utpote ex indole sua in se ipsos conversi et sibi sufficientes. Valet etiam in Arabes, qui incitatione purioris religionis nunquam exstincta acerrime semper abhorrebant ab Indorum superstitione iam tunc a pristina puritate longe deflexa. Ii tamen, quum, quod Indis non erat, persuasionis suae propagandae studio flagrarent nativamque agilitatem et cupiditatem exteras regiones visendi servarent, factum est, ut, dum in libris Indicis frustra Arabiae mentio quaeratur, nonnulla de Indiae rebus cognoverint nobisque tradiderint[1]. Quanam varia ratione id efficere potuerint, hic expositurus sum, argumento ita distributo, ut deinceps quatuor eius communicationis vias recenseam. Primum enim res inter utrumque populum in Sindia usque ad Indiae per Mahmûdum Ghaznevicum expugnationem gestas tractabo eaque pars potissimum Sindiae a Muslimis occupatae historiam continebit. Deinde de Arabum cum India mercatura variisque itineribus eo factis agam. Tum commercium, ut ita dicam, literarium illustrabo et libros Indicos in Arabicum sermonem conver-

1) Causas, cur de rebus Indiae tam exiguam cognitionem habuerint, recenset Abulfaçl Ayeen Akb. III. p. v. Gladw. ed. Calc., inter quas scite etiam nativam hominum pigritiam enumerat.

2) Sic nuper Hammerus Gemäldesaal etc. II. 125. ex تاريخ كزيده libro ab Hamdalla Mestufio Qazvînio anno 730 (inc. 24. Oct. 1329) Persice conscripto, cf. Wiener Jahrbb. 1835.

sos enumerabo. Ultimo loco perpendendum erit, quid Arabes de India acceperint a Graecis et nobis tradiderint.

§. 1.

Apparet, Arabes de India expugnanda, antequam ad eius terrae fines progressi fuerint et ultra Khorâsânam victricia arma protulerit Hig'âg'us, cogitare omnino non potuisse. Nihilominus a nonnullis historicis traduntur expeditiones ante id tempus in Indiam factae. Ita anno 22 (inc. 29. Nov. 642.), quo Ahnaf ben Qais Khorâsânam subegit, Ubaidallam ferunt ad Indi usque litus processisse, sed ut amnem traiiceret, petitam ab Omaro veniam non impetrasse[2]. Abulâçum regnante Omaro cum magno exercitu in Indiam invasisse, sed in proelio ad Aloram urbem commisso occisum esse, refert nescio quo auctore Todius[3]; sed Arabes eo anno et multis post ultra Herat et Marvalrûd urbes iam progressos fuisse, antiquiores historici nusquam tradunt[4]; contra Yazdagirdus ultimus ex Sassanidis rex ab Arabibus profugus tunc in Sag'astâna tuto per quinque annos latuit[5], unde eos in hanc terram ne semel quidem venisse certo colligi potest. Etiam vix credibile est, eos breviorem in Sindiam excursio-

I. Anzgbl. p. 31, in quo ait multa narrata esse, quae alibi non legerentur. Id quidem videtur. 3) Annals and antiquities of Rajasthan. I. 242.

4) Cf. Abulf. I. 249. — 5) Barh. Chron. syr. p. 107. cf. Herbelot s. v. Jezdegird; nec contradicit praeter chronologiam Abulfadâ, qui eum tandem in Fargâna mortuum esse narrat.

nem fecisse, quippe quae inutilis et propter indomitos asperorum montium incolas difficillima fuisset. Praetermitto, quod tradunt, Othmânum khalîfam tertium Indiam, in quam expeditionem suscipere sibi proposuisset, explorandam curasse[1], et Alii quoque khalîfae duces quasdam Sindiae partes occupasse, post eius mortem desertas; quae fabulae sunt[2]. Neque melioris sunt notae, quae Hag'i Khalfa tradit, anno. 42 et 43 (inc. 25. Apr. 662) Muhallibum ben Abulçafa Khorâsânae praefectum Indiam et Sindiam expugnasse, quum secundum eundem anno 45 ne Sag'astâna quidem Turcis erepta esset[3]. Unde hae fabulae originem ducant, difficile dictu est; etiamsi historiam illius temporis nobis traditam incertissimam esse

1) Qazvinius in opere geographico s. v. Sind tradit eum ab hoc consilio destitisse, quum ab Abdalla ben Amir regionem esse pauperrimam audiisset. — Dowius, qui de Sindiae expugnatione nil apud auctorem suum invenisse videtur, Hist. of Hind. edit. Londin. 1812. I. p. 18., Khorâsânam demum a. 34. ab Abdalla ben Amiṛ expugnatam esse ait; ea narratio Ibn Qutaibae est, qui Khorâsânam neque eam totam sed eius caput tantum Marvalrûd sub Othmâno expugnatam, esse retulit, cf. locus eius a Reiskio ad Abulf. I. not. 108 laudatus, ubi omnino a vulgari expugnationum historia recedit, sed minus probabilia narrare videtur.

2) Tod. I. l. Talibus narrationibus, quas Angli ex Persicis libris imprimis a Muhammedanis Iudicis conscriptis desumpserunt, nulla auctoritas tribuenda est, nisi antiquiores sint fontes, unde sua derivarint. Alium ben Abi Thâlib ipsum ad fluminis Kâbulici fontes prope vicum Sircheshma sitos venisse, hodierna perhibet fabula, unde eo Muslimi crebro peregrinantur. cf. Burnes Reisen in Indien und Bucbara, vers. Germ. Cott. I. 180.

3) Hammer Gemäldesaal II. 9. Si voluit clarum illum Muhal-

inter omnes constet, tamen temere eas fictas esse affirmare vix ausim. Nisi aliud edocebimur antiquioribus et fusioribus operibus, si quando lucem aspiciant, eas credere licet ortas esse ex falsa veteris alicuius narrationis interpretatione vel fictas ex nomine quodam, quale Ubullae urbi in Babylonia ad Tigrim sitae erat, *terminus Indiae et Sindiae*, de quo infra agam.

Anno 81 (inc. 25. Febr. 700.) contra Turcas ad Oxum degentes missus est Abdalrahmân ben Alashath, qui anno sequente cum rege Turcarum arma adversus Hig'âg'um ipsumque khalifam in Babyloniam tulit, unde bello diu ancipiti tandem repulsus aut perfidia Turcae aut belli casu ab hostibus captus est[4]. Ei regi nomen erat Zanbil[5], quod hic commemorandum

---

libum ben Abu Çufra, apud Hammerum etiam alibi ut pag. 89 ita nominatum, qui secundum Almakînum anno 67 Mesopotamiae et Armeniae praefectus fuit, deinde annis 78—82 rebelles feliciter oppressit, tandem Khorâsânam gubernavit, etiam magis eius auctoritas deminuitur, quum id temporis ratio vix ferat, collato Ibn Qutaiba ap. Reisk. ad Abulf. I. not. 193.

4) Almakîn ad a. 82. Ibn Kathîr ap. Hammer. l. l. II. 101—104. Hag'i Khalfa et Ibn Qutaiba ap. Reisk. ad Abulf. I. not. 108. In annis determinandis inter se dissentiunt.

5) Hanc incerti nominis scriptionem exhibent Masûdius ap. De Guignes Not. et Extr. I. 18. et Ibn Kathîr ap. Hammer. l. l.; apud Almakinum est *Zantil*; Reiske ad Abulf. I. not. 190 has formas exhibet رتبل, *Ratbol*, زنتل *Zuntol*, زنتيل *Zantil* vel *Zuntil*, زنتبل *Zuntibol*. Apud Abulf. hist. anteisl. p. 174. Fleisch. legitur رتبيل, *Rutbil*. Denique Price Mohammedan history I. 454. ex Khondamîro ait *Retil* vel *Retpil* fuisse nomen regis Kabulici. Antequam vera definita est scriptio, de certa vocabuli explicatione cogitari nequit.

est, quia Masûdius hoc nomen continuum esse tradit regum Indorum septentrionalium, ad suum usque tempus conservatum; Abulfadâ eodem modo Rutbîl (ut scribit) omnium nomen esse narrat, qui in Sindia regnarent, i. e. in regionibus Indum adiacentibus et in Kaçmîra.

Hoc tandem tempore, Valîdo khalîfa regnante, Arabes eo usque progressi erant, ut mox cum Sindiae regibus arma essent conferenda. Anno 90 (inc. 19. Nov. 708), quo Qutaiba ben Muslim Bukhâram expugnavit, a Turcarum parte stetit A'ç ben Çiççah Sindiae rex, quo in pugna Muhammedis ben Alqâsim manu occiso Tarkhun eius successor obsidibus datis et tributo soluto a Qutaiba pacem quaesivit[1]. Anno autem 94[2] (inc. 6. Oct. 712.) Sindia ipsa expugnata est, qua de re scriptores iusto sunt breviores. Abulfadâ et Abulfarag'ius nil tradunt nisi Indiam expugnatam esse a Muhammede ben Alqâsim, nec plura dat Ibn Qutaiba, qui rem anno 93 gestam esse perhibet[3]. Paulo fusius Almakînus, Thabarii epitomator, Muhammedem ait Indiam et Sindiam expugnasse, cu-

---

1) Ita secundum Ibn Kathîr, ut videtur, Hammer l. l. 123.

2) Ibn Kathîr l. l.

3) Abulf. I, 428. وفتح محمد بن القاسم الثقفى بلاد الهند Abulfar. p. 201. ult. de Valido loquens: وفتح فى ولايته الاندلس وكاشغر والهند Ibn-Qutaiba ap. Reisk. ad Abulf. I, not. 108: *Indiam subegit Casem ben Muhammed Tacafita anno 93.*

4) Almak. p. 84. وفتح محمد بن القاسم الثقفى الهند وغزا ارض السند وملكها داهر فقاتله المسلمون فقتل

ius rex Dâhir a Muslimis interfectus et capite truncatus sit[4]. Itaque accuratius non essemus edocti, nisi Reiskius[5] ea communicasset, quae optimae notae scriptor Abdalla ben I'sâ, G'arîri scholiasta, de prima Muhammedis expeditione narravit. Ea leguntur in annotatione, quam ad hunc poetae illis rebus aequalis versum in Hig'âg'i laudem dictum scripsit:

وما نام اذ بات الحواصن ولها وهن سبايا للصدور بلابل

Neque dormit, quando pervigilant pudicae, moerore recordes, dum captivae manent, corde curis vexato.[6]

Rapuerant Kurki mulieres aliquot Muslimicas[7], quarum una quasi opem imploratura Hig'âg'um alta voce appellavit. Quod quum Hig'âg'o relatum esset, Dahero regi Daibalae nuntiavit, se ipsi bellum illaturum, nisi captivae redderentur. Quum Daherus legatos mitteret, excusans se, ad suam ditionem non pertinere illos, qui feminas abduxerint, neque se eos nosse, Hig'âg'us ab Abdalmaliko khalifa veniam petiit in Indiam invadendi. Sed is negavit, praetendens, nimis remota loca esse neque Muslimos periculis temere obiectari licere. A Valîdo autem eius successore veni-

---

4) داهر واخذ المسلمون راسه 5) ad Abulf. I. not. 194. Vixit scholiasta sub annum 385 (inc. 4. Febr. 995.)

6) وَلَّهًا metrum turbat. Fortasse legendum وَالِهًا quod vocabulum generis communis est.

7) كان الكرك سبوا نسوة من نساء المسلمين. Notat Reiskius voci الكرك, quam se non intelligere professus est, a scriba codicis superscriptum esse الكرد Kurdi. Sed ea coniectura probari nequit. Sine dubio gentem ex Sindiae aboriginibus incultam neque ab Indis neque postea ab Ara-

am adeptus, patruelem suum Muhammedem ben Qâsim ben Abi Uqail misit, qui Dâherum et Darhûrum[1] occidit et Multânam expugnavit, sed a Sulaimâno Validi successore ex infesto in Hig'âg'um animo revocatus et flagellis caesus est. Huius expeditionis apparatus quinquaginta millies millibus (drachmarum ?) constiterat, sed ex Sindia non solum expensae recuperatae sunt, sed etiam alterum tantum. Cum his quidem non consentit Ibn Hauqal, qui Muslimos tunc miseria afflictos divitiis demum in urbe Multâna captis in meliorem statum redactos fuisse ait[2]. Sulaimâni adversus Muhammedem crudelitas probabilius fortasse eam causam habuit, quod, ut idem scholiasta alibi tradit, Hig'âg'us Muhammedem ea conditione miserat, ut ipsum solum agnosceret dominum; praeterea eum stimulaverat promisso, fore, ut, si Sinas occuparet, eius dominus constitueretur, unde quam celerrime potuit Multânam expugnavit. Addit scholiasta, praeter Multânam ad suum usque tempus nihil devictum esse de illis tractibus neque ulterius processum. Muhammedem ben alqâsim post Hig'âg'i mortem anno 95 rediisse certum est; idem Beladsorius tradidit[3].

Haec sunt, quae de expugnatione Sindiae certa

---

bibus subactam designat, quales duas طز et مند nominatas commemorat Ibn Hauqal.

1) فقتل داهر ودرهور. Quis sit Darhûr, non explicatur.

2) p. 30. 3) Hamaker in Uylenbroek Descr. Iracae. p. 64.

4) l. l. I. 243.

5) ibid. 231. Addit: *If any doubt existed, that it was Kasim, who advanced to Cheetore and was defeated by Bappa, it was set at rest by finding at this time in*

traduntur. Restat ut narrationum e scriptoribus posterioribus petitarum, quae se fabulosas vel fictas esse produnt, quaedam mentio fiat. Ita apud Todium[4] Muhammed narratur anno 99 expeditionem suscepisse et supplicium ab eo sumptum fuisse filiarum regis Indici causa, quas captivas khalifae misisset. Idem ait, Muhammedem usque ad Gangem progressum Indiam tributariam reddidisse, idque, etsi Almakînus non commemoraret, confirmari tamen annalibus Indorum perhibentibus, tunc magnas turbas in Râg'asthâna excitatas esse per hostem navibus advectum[5]. Quae in libris Sindiae historiam tractantibus, quorum alter Tohfat algirani inscriptus est, alter Mìr Maâsem auctorem agnoscit, de Muhammedis expeditione narrantur, passim refert M'Murdo[6]; Arabes primum expugnasse urbem Daibal[7], deinde flumen transgressos (quod ubi factum sit, pluribus inquirit M'Murdo) Nerunkot et Sehwan urbes cepisse[8]; acerrimum deinde prope Aloram editum esse proelium regno Sindiae fatale[9]; tum, frustra oppugnata Ashkandra vel Secandra (Alexandria) arce munitissima, captam esse Multânam[10]. In libro Persico Chochnâmeh inscripto, cui hodierni teste Burnesio multam tribuunt auctoritatem,

---

Cheetore Dahir, the prince of Debeil. Incredibilem artis criticae innocentiam!

6) In duobus commentariis de Indo. Journ. R. As. Soc. 1834. p. 21—44 et 233 sqq. 7) p. 29. 8) p. 32. 9) p. 23.

10) p. 31. Mir Maasem a Muhammede Tattam captam esse tradidit p. 32. Vide, quam scite figmenta sua cuderit. Scilicet octo saeculis post, sub aunum 900 fugae, 1500 Chr. ea urbs condita est in regione, quae Arabum tempore prorsus deserta iacebat, cf. M'Murdo p. 23. 30. 234.

rex Alorae nominatur Delora Rao Brahmanus, sed altero etiam nomine Dehr ben Chuch, eiusque regni fines oceanus, Kaçmira, Kandahâr et Kanog' fuisse dicuntur. Pergit auctor, propter vitiatas regis filias Muhammedem khalîfae iussu occisum et cadaver in pellem insutum Baghdâdum transportatum esse, quo conspecto puellae calumniam confessae et crudeli supplicio affectae fuissent[1] Haec ficta esse scholiastae G'arîri testimonio probantur, neque iam tunc Baghdâdum exstructum erat.

Refert etiam inquirere, quamnam incursionis Arabicae memoriam conservarint Indi. Fieri non potuit, quin perpetuo incremento Arabum invicta arma iam suam versus terram proferentium maximopere commoverentur ac metu percellerentur. Talem animi conditionem produnt verba poetae, qui fere huic tempori assignandus est,

म्लेछैरुद्वेज्यमाना भूतधात्री

a barbaris agitata est terra[2], quae ad Arabes spectare, etsi neque ad primam eorum contra Indiam expeditionem, neque ad Mahmûdum Ghaznevicum potissimum referri possint, non dubium videtur. At iusto magis historia Indica de ea re silet. Huc Todius quaedam trahit, quae in recentioribus Râg'asthânae annalibus reperit[3]: eo tempore Indiam ab hoste quo-

1) Burnes Reise I. 31. 2) Mudrarâx. dist. ult. p. 157. Calc
3) I. p. 245. 4) I. p. 247.
5) Wilso quidem, On the history of Kashm. As. Res. XV. 44, unde errorem repetiit Ritter Asien III. 1107, Muslimorum mentionem factam esse putavit in versu, quem ita interpretatus est: *after three successful battles in as many days he respected the Musselmans and directed his attention*

dam peregrino ac barbaro perturbatam fuisse, modo navibus advecto, modo terra a parte Sindiae prorumpente, qui ut daemon describi soleret. Sed maritimas expeditiones Muslimi adversus Indiam nunquam susceperunt, et quae de daemonis forma adduntur, docent fabulam prorsus aliud spectare. Neque maiori fortasse fide digna sunt, quae idem narrat[4] de congressu principum Indicorum in C'itora urbe ad communem defensionem coniunctorum, inter quos etiam Dahir rex Daibalae nominatur. Priusquam hi annales critice examinati erunt, etiamsi haec revera ita in iis legi concedamus, semper verendum est, ne talia ex ipsorum Arabum narratione a recentissimis hominibus veteri historiae afficta sint. Certius iam de annalibus Kaçmîrensibus iudicare licet, in quibus, quanquam deserta Arabum mentio exspectari debebat, nulla tamen legitur. Exspectanda enim erat in regno Lalitâdityae, quem narrant India cum exercitu peragrata septentrionales versus regiones profectum Kambog'as et Bukhâram vicisse. Regnavit is secundum Wilsonis ratiocinationem, quam hic ad paucos annos rectam esse ex aliis rationibus demonstrari potest, annis 714—750 Chr., quo tempore Muslimi Bukhâram tenebant; sed ne levissima quidem mentio eius rei fit[5]. Revera tamen Arabum progressus, in historia neglectos, ita

---

to other quarters. Vocem, quam reddidit *Musselmans* in suo codice legendam censuerat *Mussuni* vel *Mussulli:* Sed rem secus esse ostendit editio Calcuttensis, in qua versus ita legitur IV. 178:

त्रीन्वारान् समरे जित्वा जितं मेने स दुस्सनिं
सकृज्जयमरेर्वीरा मन्यन्ते दि घुपात्तरं

negligi non potuisse atque cum gravi cura a Kaçmîrensibus observatos fuisse, docent Sinensium narrationes ea supplentes, quae in annalibus Indicis celata sunt. Imperium Sinarum tunc temporis occidentem versus ita propagatum erat[1], ut regiones ad eius ditionem pertinentes ab Arabibus peterentur[2], neque quisquam iam magis aptus videretur, qui Turanicarum regionum adversus eos patronum ageret, quam Sinarum imperator[3]. Unde ipsum inter et Muslimos mox bellum exarsit. Iam anno 22. (inc. 29. Nov. 642.) Yazdagirdum eius auxilium implorasse legimus[4]; anno 88. (inc. 11. Dec. 706) Arabes cum ipsius imperatoris nepote dimicarunt; anno 96 (inc. 15. Sept. 714.) Qutaiba ben Muslim in Kâshgaram expeditionem fecit, in qua cum primis,

---

Postquam ter in pugna vicit, victum putarit hostem refragantem (??), singularem enim victoriam heroes pro grylli stridore (?) *aestimant.* घुपा insecium est, qualia in ligno vivunt cf. schol. ad Naish. III. 126 et V. 102.

Etiam in altero loco, in quo Wilso suspicavit nominatos esse Muslimos ante G'ayapîd'ae regis cubiculum excubias agentes, editio Calc. longe aliud habet nomen सुम्मुनिप्रमुखा नृपाः, *quibus Summunis praeerat*, IV. 515. neque in tali verborum coniunctione apte de Muslimis cogitari poterat. Quod historiae Kaçmîrensis scriptores Persici de Lalitâdityae cum Arabibus congressu traduut, id igitur de suo addiderunt; nomine autem Momunkhani eos Mâmûnum significasse non puto, quoniam neque tantopere chronologia labi, neque eo titulo uti potuerunt scriptores historiae Muhammedicae sine dubio bene gnari. E clarissimo Abbasida Ritterus I. I nobis facit principem nescio quem Bukhârensem Almaimunum.

1) Abel Rémusat Mém. sur plus. questions relat. à la géogr. de l'Asie centrale. Par. 1825. 4.

qui unquam ad Arabes missi sunt, Sinensium legatis pactus est[5]. Paullo ante anno Chr. 713 narrant Sinenses regem Kaçmîrensem *Tchin˘ tho lo pi li* legatos misisse, ut cum imperatore adversus Arabes foedus icerent, et octavo post haec anno eum in ditionem receptum esse, quae res, etsi ab Indis ne verbo quidem tangatur, a probabilitate non abhorret[6].

Utut haec in singulis fuerint, constat inde ab hac prima expeditione Sindiam a Muslimis non relictam, sed in provinciae formam redactam esse. Num iam Muhammed ben alqâsim totam regionem occupaverit, hucusque effici nequit; certiora ex Thabarii tomo decimo peti poterunt, res per annos 71—99 gestas con-

2) ibid. p. 94.

3) a quo etiam Persarum reges opem petierunt, ibid. 102. 104. 106. — 4) Abulf. I. 248. Rémusat. p. 102.

5) Ibn Kathîr apud Hammer Gemäldesaal II. 123. 124. Non obstat, quod e Khondamiro Herbelotius s. v. Catbah refert, eum iam anno 93 mortem obiisse, nam teste Ibn Khallikân n. 553. Tyd. id anno 96 vel 97 factum est; sepulcrum invenit in ipsa Fergâna. Eichhorn Monum. Arab. p. 102.

6) Rémusat. p. 104—105. Eo fere tempore nimirum usque ad annum 714 ex Wilsonis ratiocinatione is regnavit C'andrapid'a secundum historicum indigenam nominatus. Ei successisse Sinenses perhibent fratrem Mou to pi; annales contra Kaçmîrenses primum Târâpîd'am IV. 120. sqq., deinde Lalityâdityam, eius quidem fratres, sed quorum neuter illo nomine significatus esse potest. A nobis quidem adhuc ea dissensio componi nequit, sed non sine auctoritate Sinenses sua tradere, inde intelligitur, quod revera apud Indos inter superstites C'andrapid'ae fratres recensetur Muktâpîd'a, quod prorsus idem nomen atque Mou to pi esse apparet. R. Tar. IV. 42.

tinente[1] et ex historia expugnationum Muslimicarum, antiquo et bonae notae libro, quem scripsit Beladsorius[2].
Occupatione Muslimica Sindiae status mutatus

1) Cf. Kosegarten Praef. ad Thabar. Ann. I. p. V.

2) كتاب فتوح البلدان Auctor obiit a. 279 (inc. 2. Apr. 892.) cf. Hamaker Spec. Catal. p. 7—18. In cod. Leidano exstat Sindiae expugnatio p. 505 sq. cf. Uylenbroek Irac. Descr. p. 67. — Arabes ipsos Madâinium accuratissimum censere de Khorâsânae et Indiae rebus scriptorem annotat Flügelius Hall. L. Z. 1837. col. 349. Inter antiquissimos is fuit historicos, mortuus anno 151. (inc. 25. Ian. 768.) Scripsit المغازى والسير *de expeditionibus* et *vitas*. Ibn Khallikan. n. 623. Tyd. pag. 218. Est sine dubio Madâinius ille ab Ibn Khaldûno laudatus, de cuius scriptis et aetate indicium desiderat Sacyus Chrest. ar. II. 281. Laudatur interdum ab Ibn Khallikâno ut II. ١٣٩ Wüstenfeld, qui editor in libello, quem de scriptoribus ab Ibn Khallikâno in usum adhibitis scripsit, eius ut multorum aliorum ne mentionem quidem fecit.

3) *M'Murdo* l. l. 36, qui nomina quoque exhibet. Haec conveniunt etiam cum regnorum Sindiae statu, qualem circiter anno 630 Chr. vidit et descripsit Hiuan Thsang, Buddhista Siuensis. cf. Foe Koue Ki ed. Remus. p. 393. sqq. Is a Kiu tche lo i. e. Gurg'ara provincia septentrionem versus (annotandum est, scriptorem in his regionibus describendis ubique septentrionem paulo magis occidentem versus collocare) per desertum profectus traiecto Indo amne venit in regnum *Sin tou,* cuius caput Pi tchen po pou lo nomen gerebat; rex e stirpe Chou to lo i. e. Xatrorum erat (supra tempore expugnationis Arabicae Brahmanus fuisse dictus est). Ut etiam reliquorum tractuum descriptio docet, ad medium Indum infra confluentes circa Bakâr et Shikarpur situm erat. Ab eo tria regna, tunc rege proprio carentia, dependebant. *A thian po tchi lo* ab illo 1500 vel 1600 milliaria Sinensia quae *li* vocantur i. e. fere 80 mill. Germ. meridiem

est. Veterum principum desiit regnum, quos plures fuisse, summi regis Dahiri principatum agnoscentes, haud improbabiliter statuunt[3], et regum indigenarum

---

et occidentem versus distans, cuius caput Ko tchi che fa lo कछेश्वर moenibus suis ab occidente ad fluvium usque pertinebat et mari vicinum erat; itaque in Indi delta iacebat, et fortasse ab occidente etiam Makrânae partem comprehendebat, haud tamen magnam, nam regnum Lang ko lo, inde 2000 *li* = 100 mill. Germ. occidentem versus distans et Persarum principatum agnoscens, nonnisi Makrâna esse potest. Alterum est *Pi to chi lo* ab hoc 700 *li* = 35 mill. Germ. septentrionem versus distans, unde in Balûg'istâna orientali quaerendum erit, Kelat urbem versus. Ab hoc septentrionem versus et orientem 300 *li* = 15 mill. distabat tertium regnum *A pan tchha*, cui regulus quidem praeerat (*pas de grand roi*), sed is Sindiae regi obediens. Id mihi videtur esse collocandum in regione Sivistânae hodiernae; huic situi repugnat quidem, quod id regnum 900 *li* = 45 mill. austrum versus et occidentem distare dicitur a Fa la nou, quae regio secundum V. Cl. Lassenii expositionem circa flumen hodiernum Baran in australibus montis Hindukoh radicibus collocatum erat (cf. eius librum de numis Bactricis p. 151.) sed hoc scriptoris tribuendum est errori eo faciliori, quum ab hac in illam terram recta iri prorsus non potuerit. Omnino Fa la nou terram inter aliasque regiones intervalla non satis accurate tradita esse notat Lassenius l. l. A Sin tou orientem versus 900 *li* = 45 mill. distans trans Indum situm erat regnum *Meou lo san pou lo*, a multis Brahmanicorum deorum cultoribus, at paucis Buddhistis inhabitatum. Id non dubito, quin sit Multan मूलस्थानीपुर. Inde septentrionem versus et orientem 700 *li* = 35 mill. distabat Po fa to, quatuor *stûpis*, qui dicuntur, et viginti templis Brahmanicis ornatum, in quo Tchin na fe tha lo जिनवत्र librum suum composuisse dicitur. Itaque circum Lahoram iacuisse videtur, sed nomina mihi prorsus incognita sunt.

stirps in Makrâna petiit asylum, unde saeculo quarto decimo turbidis temporibus usi prorupere ac nova in Sindia regna condidere[1]. M'Murdo quidem[2] Indicum Alorae regem commemorat Dillu Rag'a nominatum, quem certis de rationibus alibi sibi exponendis anno 140 (inc. 24. Mai. 757) vixisse affirmat, sed hoc per se veri non simile eo refutatur, quod in eius historia partes agit negotiator Arabs Saif almulk dictus, nam iam tunc negotiatori alicui tale nomen fuisse a nominum Arabicorum ratione abhorret, et fictionem arguit. Publicus et domesticus Sindiae flos, nisi deminutus est, a pristinis incolis ad Arabes translatus est, qui ut res fert omnia occuparunt. Qui primi ibi domicilium collocarunt, iis largus ager assignatus est; etiam postea multi in provincia considebant. Alia haud minima fundi pars tum ipso expugnationis tempore, tum per tria proxima saecula institutis sacris fundandis consumpta est, quorum plura etiamnum exstantia inde originem deducunt[3]. Veteres incolae repressi sunt, id quod non prohibuit, quominus eorum lingua ubique maneret[4]; Arabes semper a iis se satis discernebant. In gentes per deserta vagantes fortasse nunquam imperium habuerunt, nec nisi pro hostibus eas tractarunt. Ipsa in Sindia servos Sindicos quam plurimos aluerunt[5]. Fuerunt tamen ad Indi ripam etiam reges Arabibus non subditi, at eorum praefecto pace et foedere iuncti. Discimus hoc ex narratione Thabarii[6], Abdallam ben Muhammed Alitam re male gesta,

1) cf. Burnesii commentatio de Sindia, excerpta in Ausland. 1838. not. 109. 2) pag. 26. 28.

3) M'Murdo l. l. 237. 241. 4) Ibn Hauqal p. 33. 5) Qazvî-

suadente ipso provinciae gubernatore, ad talem regem a persecutione khalifae fugisse et apud eum diu vixisse. Esse hic, verba sunt gubernatoris eius, unum ex regibus Sindicis, qui amplam regionem et multos subditos teneret, et quamquam deos coleret, Muhammedem tamen magni aestimaret. Omnino autem ita indigenas Sindos tractasse videntur Arabes, ut iis niti possent contra Indicae originis incolas, qui tunc iam diu longe per Afghânistânam propagati erant. Ex iis etiam exercitus supplebant, ut in exercitu, qui anno 150 (inc. 5. Febr. 767). in Byzantinorum fines irrupit, diserte cohortes Sindicas commemorat Dionysius Telmahrensis in Chronico Syriaco, scriptor his rebus aequalis[1]. Ita in Sindia semper Arabicarum coloniarum conditio eadem fuit, quae primum etiam in ceteris provinciis erat. Reliquo regionis statu non mutato singulae in singulis locis consedere familiae, quae cum indigenis se non miscebant, ita ut per longum tempus mos Arabicus hic illic tantum quasi in insulis exstaret; unde factum est, ut, cessante Arabum imperio, praeter religionem fere nullum eius in Sindia remaneret vestigium. Haec conditio omnibus provinciis Muslimicis ab initio communis, etsi in quibusdam elementa Arabica cum peregrinis celerius commiscerentur, hucusque nondum satis illustrata est. Prorsus talis fuit in Syria sub Seleucidis ratio Graecorum, qui ibi crebri in urbibus Graecis omni alieno habitu liberis habitabant, ita ab indigenis secreti, ut postquam

nius s. v. Mançûrah. 6) in Kosegartenii Chrest. arab. p. 100.

1) ܣܢܕ̈ܝܐ Assem. bibl. Orient. II. 103. cf. 104.

eorum flos cessavit, ubique indoles Semitica intacta et immutata rursus appareret; quae res etiam a recentissimis eius historiae scriptoribus nondum iusto observata est[1]. Etiam Arabes in Sindia potissimum in urbibus fuisse congregatos, et res ipsa fert et historia docet. Veterem urbem Aloram, quod regni caput fuisse videtur, destruxerunt, et ex eius ruinis aedificata est Bakâr urbs, quatuor fere milliaria Anglica ab ea distans[2]. Provinciae caput eiusque gubernatorum sedes fuit Mançûra, urbs florentissima, in longitudinem et latitudinem per milliare patens[3]. Nomen accepit aut a Mançûro ben G'amhur, Umayyadarum praefecto[4], aut in honorem Mançûri, secundi khalîfae Abbâsidae, ab Omaro ben Hafç ita appellata est[5] Minus probabile est, eam ita vocatam fuisse, quia Arabes in eius expugnatione clamarint نصرنا *vicimus!*[6] Antiquitus Bîrûnio teste[7] Yamanhûr dicta fuit, postea Hamnâbâd[8]; Ibn Hauqal ei Sindice nomen fuisse dicit تـاميراماں[9]. Eam suo tempore dirutam fuisse narrat Yâqût[10].

1) Cf. acuta O. Mülleri de ea re expositio. Gött. Gel. Anz. 1837. p. 562. sqq.

2) M'Murdo 29. 232. 235, ubi ex Tohfat algirani primum eius nomen Ferishta fuisse et alterum Bakâr aliquot annis postquam condita fuerit a Sayyido Muhammede Mâki ei inditum esse narratur.

3) ميل, quorum 56 2/3 gradum constituunt. Id tradunt Ibn Hauqal et Qazvînius.

4) Masûdius apud De Guignes Not. et Extr. I, 10. Gol. ad Alfrag. p. 93. 5) Azîzî apud Abulf. Reisk. in Büschingii Magazin cet. IV. 269. Qazvînius s. v. Mançûra.

Ubinam Mançura fuerit sita, lis est, ac duae imprimis opiniones sunt. Ex altera eadem urbs est, atque Bakâr, quod tradunt Abulfaçl, Tieffenthaler et ex hodierna traditione, ut videtur, Burnesius; huic accessit Vincentius [11]; contra eodem loco eam fuisse ubi postea anno 751 (inc. 10. Mart. 1350) Nâçirpura condita est, contendit Danvillius et nuper id defendit M'Murdo secundum recentiorem quendam librum, de quo praeter titulum عجائب المخلوقات nihil commemorat [12]. Quum postea nihil omnino de ea tradatur, quaestio ex aequalibus tantum scriptoribus diiudicari potest. Etsi ex multis testimoniis, quae de huius loci ab aliis distantia dantur, propter mensurarum inconstantiam et aliarum urbium situm etiam magis incertum nihil colligi potest, sufficiunt tamen reliqua indicia, quibus Mançûram a Bakâr non fuisse diversam demonstretur. Primum certum est, Mançûram ad occidentalem Indi ripam sitam fuisse, ut diserte tradit Geographus Nubiensis [13]. Ibn Hauqal eam in insula a fluvii brachio formata iacere atque eum, qui a Daibal urbe orientem

6) Birunius apud Abulf. l. l. Herbelotius s. v. Mansoura ex Abdalmoale id a Mahmûde Ghaznevico factum esse perperam perhibet.

7) ap. Abulf. IV. 268. Golius ad Alfrag. habet يمنهوا.

8) همناباد Gol. ad Alfrag. l. l. ex Hamza. 9) p. 27.

10) qui scripsit sub annum 620 (1223.) Abulf. l. l. 268.

11) Ayeen Akbari. II. 137. Tieffenthaler Geogr. Beschr. von Hindostan, herausg. von Bernoulli. 1785. p. 81. Burnes I. 32. Vincent Commerce and Navig. of the ancients I. 145.

12) l. l. p. 30. 34. 44. 263.

13) p. 65: *Urbs Mançûra cincta est Indi brachio paulum ab ipsa distante; ipsa autem ad occidentalem alvei praecipui*

versus[1] ab Indo sita Mançûram petat, flumen traiicere debere apud Bîrûnam dicit. Sed Nâçirpura ipso M'Murdone teste sita fuit in orientali ripa Indum inter et brachium Phitta Deria dictum, quod orientem versus fluit. Iam hoc sufficit ad illam opinionem evertendam. Praeterea Geographus Nubiensis[2] narrat, Indum unius diei iter supra Mançûram dividi, praecipuum brachium ad Mançûram occidentem versus tendere, alterum orientale duodecim milliaria infra urbem in illud rursus influere. Eo brachium, quod apud Nâçirpuram in delta Indi se separat, designari vult, sed facile apparet, quae de illo tradantur, omnino non quadrare in hoc, quod neque diei iter super Nâçirpuram exit, neque duodecim milliaribus infra cum eo denuo coniungitur. Illud autem recognoscitur in brachio, quod nunc quidem siccum secundum ipsius M'Murdonis[3] investigationem olim quadraginta milliaria Anglica supra Bakâram ex amni exiens in regione Khodâbâd urbis[4] rursus in eum influit. Haec optime conveniunt; nam quadraginta milliaria Arabica fere totidem Anglica

---

ripam sita est. والمنصورة مدينة يحيط بها ذراع من نهر
مهران ويبعد عنها وهي على معظم مهران من الجانب الغربي

1) Inepte M'Murdo p. 29 duplicem Daibal, antiquiorem in occidentali, recentiorem in orientali ripa statuit et ea solum de causa, quod in fabulosis suis de Sindiae historia libris commemoratum non invenit, Muhammedem ben alqâsim, ut Daibalam veniret, flumen trajecisse.

2) p. 65 duobus locis.

3) p. 23—25.

4) Invenitur sub 20° 45' lat. in Berghausii tabula Indiae.

5) De lectionis enim نحو اثنى عشر ميلا apud Geogr. Nub.

sunt; inferioris quidem confluentis distantia multo maior est; sed aliquid amnis, qui omni tempore alveum mutavit, cursui tribuere licet aut errori M'Murdonis[5]. Quod inde efficitur, Mançûram esse Bakâr, id confirmatur, si utrique urbi eundem situm ascribi videmus. Bakâr etiam hodie sita est in insula et a parte occidentali suburbium habet Lohri vel Rori, quocum fere unam efficit urbem, disiunctam Indi brachio, quod aestate exsiccatur[6]. Eundem situm iam habuit anno 734 (inc. 11. Sept. 1333), quo eam invisit Ibn Bathûtha; Bakâr, ait enim, urbem esse pulchram, quam perfluat brachium fluvii Sindiae[7]. Hoc accurate convenit cum iis, quae de situ Mançûrae attulimus. Accedit quod apud nullum scriptorem utriusque urbis mentio facta sit; ubivis alterutrum tantum invenitur nomen. At insulam Bakâr, quae ab antiquissimo tempore ad nostram usque aetatem semper urbem florentem tulit, tunc temporis ita desolatam fuisse, ut nullus Arabum scriptor, quum Sindiae urbes etiam minores recenseat, eius mentionem fecisset, vix credibile videtur[8]. Urbis

---

integritate dubitare nolo, etsi haec vix cum situ, quem urbi شروسان tribuit, congruant.

6) M'Murdo 29. 235. Burnes Reise II. 42. 43 et l. l. Ausland 1837. n. 111. Male in Berghausii tabula in ripa orientali procul a fluvio posita est.

7) بكار بفتح الباء وهى مدينة حسنة يشقها خليج من نهر السند. Kosegarten de Ibn B. 17, Lee. p. 102. Leeum latuit verus urbis situs, quam destructam esse et nominis tantum vestigium in *Baggar* occidentalis Indi ostii nomine reliquisse putat. Sed quin de hac urbe ad medium Indum sita sermo sit, dubium esse nequit.

8) Non taceo, meae sententiae minus favere, quae de locorum

igitur historia ita adumbranda est. Post Aloram eversam exstructa est in insula et situ commoda et satis munita; sub Arabibus floruit nomine Mançûrae; postquam illorum cessavit imperium, per aliquod tempus decrevit vel, secundum Yâqûtum, depopulata fuit. Postea propter situm commodissimum non potuit quin denuo magis incoleretur, sed nomen Mançûrae Arabibus tantum conveniens prorsus intercidit ac vulgari coepit nomen Bakâr, sive hoc iam vetus nomen fuit, sive tunc demum urbi inditum. Ita visa est ab Ibn Bathûtha et ad nostram usque aetatem mansit; postquam per aliquod tempus etiam singularis regni sedes fuit.

In septentrionali provinciae parte praecipua Arabum urbs erat Multân, quam ipsi soli occuparunt, Indis arcem tantum inhabitantibus, in australi Daibala per hanc aetatem mansit emporium, quod demum post Arabum tempus locum mutavit. Ibn Bathûthae tempore id iam fuit Lahari, postea aliae urbes. Praeterea Arabes praecipue in urbe Alrûz vel A'zûr, Multânam inter et Mançûram sita, et in urbe Birûn, media via inter hanc et Daibalam ad Indum sita, degebant [1].

Sindiae per hoc tempus historiam delineare difficile est; quum ea vix apud Arabum historicos memoretur, quippe quae propter situm a magnis, quae occi-

---

intervallis tradit Ibn Hauqal p. 35, quem reliqui Arabes secuti sunt. Mançûram a Multâna duodecim, a Daibala ad mare sita sex diebus abesse ait, eaque definitio cum aliorum locorum inter utramque sitorum intervallis, quae variis locis tradit, accurate convenit. Sed nimis incerta talia indicia sunt.

1) Ibn Hauqal, saepius. Ibn. Bath. p. 17. Koseg. 102. Lee.

2) Almakinus ad a. 101. 3) Apud Abulf. II. p. 5; neque

dentalem Asiam moverunt, turbis intacta manebat. Paulo tamen post expugnationem anno 101 (inc. 23. Iul. 719) seditioni Yazîdi ben Muhallib ben Abi Çufra implicata est. Post Yazîdi enim mortem eius filius Muavia a Baçra per mare Sindiam petiit, sed ante urbem Kandâbîl ad fines Karmânae sitam repulsus est. Exercitus khalîfae eadem via maritima secutus eum mox profligavit[2]. Sindia, quae primum sine dubio praefecturae Khorâsânae adnumerata erat et ab ea etiam postea fortasse pendebat, proprios tamen mox nacta est praesides. In provinciarum distributione, quam primus Abbâsida instituit, Sindiae mentio non fit[3]. Adversus hunc Abulabbâsum Mançûr ben G'amhûr, qui ab Umayyadis primus constitutus erat Sindiae gubernator, rebellavit, sed a Kab Abu Mançûr, exercitus khalîfae duce, victus est, quanquam copiarum numero multum inferiore[4]. Abbâsidarum secundus Mançûrus[5] provinciam commisit Omaro ben Hafç Çufridae, Hazârmard cognominato, Mançûrae amplificatori, quem quum Abdallae ben Muhammed Alashtar Alitae seditionem moventi opem suppeditaret, de munere demovit, eique Hishâmum ben Amr suffecit. Is adversus regulum Sindicum, a quo Alita hospitio exceptus fuerat, bellum gessit eiusque regno potitus est[6]. Pro-

etiam in pleniore enumeratione apud Hammer Gemäldesaal. II. 155. 4) Hammer ibid. 158.

5) Todius l. l. I. 242 refert, Mançûrum, ab Abbâso Sindiae et Indiae praefectum, Bakâr urbem pro sede sua elegisse, et Mançûram vocasse. Futilis ea fabula est, ex nomine urbis efficta; Mançûr enim Mesopotamiam rexit. Abulf. II, 4.

6) Abulf. II. 28. Fuse rem narrat Thabarius ap. Kosegarten Chrest. ar. p. 98—104.

ximus qui commemoratur rector fuit Davûd ben Yazîd ben Mazîd Muhallibida, ab Harûno Alrashîd anno 184 (inc. 31. Ian. 800) regioni praefectus[1]. In distributione inter filios Harûni facta anno 186 (inc. 9. Ian. 802.) Sindia cum reliqua orientali parte cessit Mâmûno[2], ex cuius tempore nobis apud Ibn Khaldûnum servata est consignatio vectigalium ex singulis provinciis redeuntium, inter quas Sindia mediam fere drachmarum summam pensitabat, nempe 11,500,000[3]. Totum tractum orientalem Mâmûn anno 205 (inc. 16. Iun. 820) commendavit Thâhiro ben Husain, qui post duos annos, dum seditionem molitur, mortuus est[4]. Post eum Sindia ab imperio Thâhiridarum exempta mansisse videtur. Anno 213 (inc. 21. Mart. 828) Ghassân ben Abbâd Sindiae praefectus est[5]. Memoratur deinde Barmakida quidam, qui haud multum ante G'âhidhi, scriptoris omnibus noti, mortem anno 255 (inc. 19. Dec. 868) e provincia rediit[6]. Anno 265 (inc. 2. Sept. 878) in Amrum ben Laith, postquam khalifae obsequium praestitit, cum Khorâsâna et aliis provinciis orientalibus etiam Sindia collata est, cuius in praecedentibus turbis circa eius potissimum fines motis mentio non fit[7].

Post Çuffâridarum imperium celeriter labans, dum ipsa khalifatus sedes maximis motibus impleta est, ex eorum, qui res gerebant, oculis Sindia remota magis

1) Abulf. II. 78. 2) Almakînus ad a. 186. 3) Hammer in Fundgr. des Or. VI. 362. sqq. 4) Abulf. II. 138. 140. 5) ibid. 150. 6) Ibn Khall. ap. Sacyum Chrest. ar. III. 497. 7) Abulf. II. 257. — Plenam fortasse de tota hac aetate narrationem continet تاريخ السند Muhammedis Masûm opus Persicum, Sindiae historiam usque ad Akbari expeditionem

evanuit atque per quartum Hig'rae saeculum a corpore regni Muslimici seiuncta fuit. Hoc tempore, quo Masûdius et Ibn Hauqal eam inviserunt, provincia in plura regna minora divisa et a singulis familiis Arabicis occupata erat, quae iam ante eam aetatem auctoritate maximo valuisse videntur. Hi domini, qui titulum regium[8] gesserunt, prorsus sui iuris erant, in precibus tamen publicis Abbâsidarum imperium agnoscebant. Talia regna in ipsa Sindia duo nobis cognita sunt. Alterum est Mançûrae regnum, haud exigui ambitus, quum septentrionem versus ad id pertineret urbs Alruz[9], quam medio in itinere Mançûram inter et Multânam fortasse iam in Pentapotamia sitam fuisse supra dixi, meridiem versus et occidentem Rahûk tractus in finibus Makrânae[10]. Ibi posteri Omari ben Abdalazîz Kuraishidae ex stirpe Habâr ben Alasad regnabant, e quibus Masûdii tempore Abulmundir ben Abdallah princeps erat[11]; Hauqalides principis nomen non tradit, sed hanc familiam iam diu urbem tenere et optime administrare narrat.[12] Kuraishidarum familia quaedam etiam Multânae dominatum tenebat, e filiis Usâmae ben Lavi ben Ghâlib[13], qui iam antiquitus urbem occuparant[14]. Masûdii tempore regnabat Abuldulhat Almunbih ben Asad. Etiam in adiacentibus regionibus similia regna passim commemorat Ibn Hauqal; in Kazdâr urbe Thûrânam inter et Sindiam sita tunc

libris quatuor enarrans, quorum primus de praefectis Umayyadarum et Abbâsidarum agit cf. Wilson Mackenzie Collect. II. 129.

8) الملك cf. Qazvînius s. v. Multâh. 9) Ibn Hauqal. p. 30. 10) id. p. 32. 11) ap. De Guignes. Not. et Extr. I. 10. 12) p. 28. 31. 13) اسامة بن لوى بن غالب. Mas. ap. Uylenbr. Irac. p. 65. 14) Ibn Hauqal p. 30.

regnavit Muayyin ben Ahmad, in ipsa Thûrâna Abulqâsim Albaçri[1], in Makrâna I'sâ ben Madân, qui sedem habuit in urbe Kaiz[2]; in Mashkâ urbe Muthahhar ben Rig'â[3],

Partem eorum, quae de India comperta habuerunt Arabes, etsi haec in singulis definiri nequeunt, in Sindia accepisse videntur, quum et inter ipsos Indos degerent et India iis esset finitima[4]. Ex quo historia de Sindia loquitur, eam iam a Brahmanis

---

1) p. 32. 2) p. 33. 3) p. 34.

4) Apud historicos Arabicos fere nihil commemoratum legitur de rebus in India gestis, quarum quin aliquis rumor ad eos veniret fieri non potuit. Talis tamen locus est apud Barhebraeum Chron. syr. p. 174, ubi de anno 280 (Inc. 22. Mart. 893) agit. ܘܒܗܿܝ ܫܢܬܐ ܗܘܐ ܙܘܥܐ ܥܫܝܢܐ ܘܢܦܠܬ ܡܕܝܢܬܐ ܪܫܬܐ ܕܒܗܢܕܘ ܓܘܝܬܐ ܘܡܛܠ ܘܣܦܩܡܢ ܠܟܘܫܐ ܒܢܝܢܐ ܐܬܦܩܘ ܡܢ ܚܡܫܝܢ ܘܡܐܐ ܙ̈ܪܒܐ ܕܐܢܫܘܬܐ ܘܐܬܩܒܪܘ *Hoc anno fuit gravis terrae motus et corruit urbs principalis in India exteriore, ubi ex ruinis aedificiorum dirutorum centum et quinquaginta millia hominum protracta et sepulta sunt.* Narratio, quae, quo spectet, huiusque dici non potest, digna tamen videtur, quae animadvertatur. Multo minus considerandum est; quod scriptor more Liviano cuiusvis anni portenta religiose enumerans habet paucis interiectis. p. 180. ܘܒܫܢܬ ܬ̈ ܕܛܝܝ̈ܐ ܕܗܝ ܐܠܦ ܘܪ̈ܟܕ ܕܝܘܢܝ̈ܐ ܗܘܐ ܕܝܠܕܬ ܟܘܕܢܝܬܐ ܘܣܓܝ̈ܐܐ ܚܙܘ ܠܒܪܗ ܒܐܪܥܐ ܕܗܢܕܘ ܓܘܝܬܐ *Anno Arabum* 300 (inc. 17. Aug. 972) *i. e. 1224 Graecorum accidit, ut mula pareret multique eius pullum viderunt in India exteriore.* Falsam huius loci interpretationem Brunsianam iam emendavit Lorsbach Archiv f. d.

cultam fuisse scimus, quos ibi Alexander invenit[5], sed sine dubio per singulas colonias eo deductos. Aborigines enim per omne tempus maximam terrae partem tenuisse videntur, unde etiam inter nomina gentium, quas Plinius ad Indum degentes novit, vix unum vel alterum sanskritam originem indicat[6]. Fieri non potuit, quin Brahmanae magis magisque propagati veteres incolas repellerent, quae res, quum paulatim et per pacem gereretur, historia eo minus ejus servare

---

morgenl. Lit. I. 199. Designat Indiam ipsam, sed nominis ratio haud prorsus liquet. Interiorem Indiam *τὴν ἐνδοτέρω Ἴνδιαν* scriptores ecclesiasticos Arabiam felicem et Aethiopiam nominare constat; apud Syros eam appellationem non inveni, neque aliunde Assemano cognita erat cf. Bibl. Or. III, 2, 569., nisi ex narratione de martyrio Homeritarum Assem. I. 359. sqq., in qua exstat ܗܢܕܘ ܓܘܝܬܐ, sed eam ex Graeco versam esse facile demonstrari potest. Aethiopes tamen iam in Peschîtho Indi vocantur 2 Paral. 21, 16, et fortasse Arabiam vel Aethiopiam ita nominat Ephraemus Opp. Syr. 466 D. Barhebraeus sine dubio appellationem huic oppositam intellexit de ipsa, quam nos vocamus India, cuius usus exempla quaedam, sed rariora etiam apud patres inveniuntur. Certo huc pertinet locus Rufini I 9. *Inter quam* (Indiam citeriorem)*Parthiamque media sed longe interiore tractu India ulterior iacet, multis variis linguis et gentibus habitata.* Similiter apud alios patres usurpari videtur *ἡ ἐσχάτη Ἴνδια*, sed minus aperte, quum quaecunque de illa narrent ad Arabiam referenda sint. Apud Cosmam eae appellationes iam in alium deflexae sunt sensum: *ἡ ἐσωτέρα Ἴνδια* etiam Indiam complectitur. 132 D, 137 D. 139 A, 178 E, 337 C. E., ubi *οἱ ἐξωτέρω* Malabariae incolae sunt; sed haec ex Cosmae geographia sunt explicanda, de qua disputare hic longum est.

5) Arr. VI, 16. 6) Plin. VI. 21. coll. Lasscn. Pentap. p. 32.

potuit memoriam. Neque ea populi conditio mutata est regno Indoscytharum, qui et ipsi a victis se domari et ex parte saltem ad religionem Indorum, imprimis ad Çivae cultum, accommodari passi sunt, si quidem numis fides est; idem in albos Hunnos, qui dicuntur, valere videtur, nam ubique Brahmanismi monumenta exstabant, quum Arabes provinciam subjicerent. Ita Daibal urbs, ex nominis etymologia देवाल *sedes divina*, locus alicujus dei veneratione sacer ac celeber fuisse videtur[1]. Etiam contra religionis suae praecepta Muslimi coacti erant, ut in Multâna urbe, quam tenebant, superstitionem brahmanicam non solum non prohiberent, sed etiam tuerentur. Ibi idolum colebatur, abs quo urbs nomen accepisse fertur. Fuit igitur मूलस्थानी quae secundum Wilsonem s. v. forma Durgae est. Ad eum cultum tolerandum tum lucri ex tanto hominum concursu faciendi studio impulsi sunt, tum quia Indos se debellaturos simulato idolum destruendi consilio ad reditum permovere poterant[2]) Sed etiam longe trans amnem Indi propagati fuerunt. Sandrocoptus jam regnum per Arachosiam et Gedrosiam extendit[3], deinde usque ad Antiochi expeditionem Indicam a. 206 a. Chr. n. Prasiorum regnum ad Caucasum continuo pertinuisse Polybius auctor est; inde paulo post a Bactrianis pulsi fuere[4]. Tum sub regum Bactri-

1) Inde elucet melius scribi ديبل, quam ديبل, quod frequenter invenitur. Illius vocis pronuntiatio apud Arabes vulgaris. *Daibol* e recentiore abusu orta est; ab origine fuerit *Daibal* necesse est.

2) Ibn Hauqal 29. 4) Strab. 724. Lassen Pent. 42. 4) XI. 34. cf. Lasseni de ea re expositionem Pent. 45 sq.

5) Foe koue ki ex interpret. Remusatii Par. 1836.

anorum et Indoscytharum imperio has regiones, Kâbulistânam imprimis dico, totas a gente Indica habitatas fuisse, numi nos docent, testes locupletissimi, qui, per tot saecula muti, hoc ipso, quo haec scribo, temporis momento Summi Viri LASSENII eruditioni et ingenio redditam sibi linguam debent atque loquelam. Paulo post Buddhistae vel expulsi vel sponte ad doctrinam suam propagandam trans Indum migrarunt, quorum res quantum in illis regionibus floruerint ex peregrinatorum Sinensium narrationibus[5] nuper innotuit. Multa eorum monumenta ibi exstantia hi iam Açokae regi ascribunt; num tamen Buddhistae iam tunc Indum transgressi fuerint, in dubio relinquo, at certum inde est, quarto post Chr. saeculo omnes illos tractus iis repletos fuisse, quorum numerus septimo saeculo iam valde deminutus fuit. Ad fines Persiae fuisse regna Indica Persarum principatum agnoscentia, admodum dubitanter colligo ex numis nuper repertis[6]), qui Sassânidae simul et Indici regis imaginem cum inscriptionibus utraque lingua confectis gerunt. Extremus, quo Indi progressi sunt, terminus videtur fuisse colonia ad Euphratis ripam deducta, cujus notitiam scriptori Armenio Zenobio, Taronis provinciae episcopo, debemus, qui utrum Buddhistae fuerint, ut Willmansio visum est[7], an Vaishnavi[8], nonnisi ipso libro, inter nos

---

6) Iourn. As. Soc. Beng. III. tab. XXI. n. 10. 11. Tale regnum sub annum 630. Chr. erat Lang ko lo, quod Makrânam fuisse supra p. 15. dixi; cius caput nominatur Sou ti li che fa lo. Dependebat a Persiae regibus; incolarum lingua ab Indica paullum differebat, sed literis utebantur Indicis. In urbe Maheçvarae templum erat. Foe koue ki p. 394.

7) Jahrb. f. wiss. Krit. 1835. p. 462. 8) Zeitschrift für die

raro, accuratius perquisito decerni poterit. In regione Kâbulensi etiam per longius temporis spatium Indi sui iuris mansere, et saepe eo expeditiones a Muslimis susceptae sunt, ut anno 152 (inc. 13. Ian. 769) Humaid Khorâsânae praefectus felici successu, eos invasisse dicitur[1]. Brahmanicorum sacrorum asseclas ibi degisse, colligi potest ex eo, quod Amr ben Laith Çuffârida inde simulacrum rapuit quatuor manibus praeditum, quod khalifae misit[2].

A parte orientali Arabes ipsius Indiae regna attingebant, quibuscum vix consuetudine hospitali et pacata uti poterant. Saepius bella inter utrosque gesta fuisse nonnulli historicorum loci docent[3]. In australi Sindiae parte Arabes per deserta interjacentia ab Indorum incursione satis tuti erant, unde omnis horum impetus in Pentapotamia Multânam versus dandus erat; ex hac parte Muslimi bellicosissimae Indorum genti confines erant. Accuratiora de his rebus non edocemur, nam etiam hic prorsus sunt incerta, quae ex Indica traditione peti possunt. Huc pertinent ea, quae Todius[4] narrat: Bappam Mevarae principem a. Chr. 764 (fug. 147) expeditionem in Khorâsânam fecisse, cuius ne minima quidem mentio apud Arabes exstat. Quod deinde tradit[5], Bappam armis austrum versus prolatis Muhammedanum Kambâyae regem Selîmum superasse inque eius locum nepotem, cui Selîmi filiam uxorem dederit, suffecisse, deinde relicto patrio regno in India occidentali novum regnum condidisse et tandem ad Islâmum defecisse: id, nisi forte ad tempus longe

Kunde des Morgenlandes. I. 283. 254. 4) Abulf. Annal. II. 28. 5) id. II. 288.

1) Masûdi ap. De Guignes. l. l. p. 9. Ibn Hauqal p. 39. Qaz-

inferius spectet, prorsus futile est; nam ex Arabum scriptoribus aequalibus omnibus certissime edocti sumus, omnes ejus regionis principes Indos fuisse Indicis sacris addictos, etsi Muhammedanis ibi negotiantibus faverint. Certo autem ad posteriorem aetatem spectat, quod idem tradit[6], inter annos Chr. 812 et 836 (fug. 197—222) exercitum Arabicum duce *Mahmood Khorassan Put* in Indiam incursasse et tantum excitasse terrorem, ut undique principes Rag'aputani ad defendendam C'itoram concurrissent. Nullo probabilitatis fundamento nixa est Todii conjectura, eum fuisse Mâmûnum, qui postea khalîfa factus est, nec ullum historia nominat Khorâsânae dominum, in quem haec quadrent. Apparet potius haec dicta esse de Mahmude Ghaznevico, qui duobus saeculis post, sed fere iisdem annis 391—417 in India belligeravit, unde facile perspicitur Todii ratiocinationem principali quodam errore laborare. His igitur missis ex annalibus Kaçmîrensibus colligenda sunt ea, quae huc spectare possint, quamquam et ii, ut supra in simili re, nos frustrentur. Primum huc facit locus R. Tar. IV. 277—306, in quo Lalitâdityas a regis hostilis ministro Zopyri arte deceptus et in desertum ductus fuisse narratur, in quo siti cum exercitu periret. Is rex dicitur regnasse in vicinia Sikatasindhûs, quod sonat *arenosam Sindiam* et sine dubio desertum Sindiam inter et Indiam situm designat; nam magnitudo eius in nimium aucta poetae tribuenda est. Si igitur Lâlitâdityas, ut ex praecedentibus narrationibus videtur

---

vîni s. v. Multân. 4) Annals of Raj. I. 228. sqq. 5) p. 247. 48.

6) Ibid. p. 248.

tunc a parte ipsius Indiae venit, hic regem Sindicum commemoratum habemus eo tempore, quo Arabës jam terram tenebant. Deinde narratur v. 154 sq. Çankaravarman Alakhânae Gurg'arae regi regnum eripuisse ejusque minimam tantum partem टक्कदेश nuncupatam reddidisse. Quaenam Gurg'ara hic intelligenda sit, non satis liquet; est enim etiam in Pentapotamia ejus nominis regio, a Wilsone[1] quoque huc tracta, de cujus situ accuratiora praebet Kircherus[2] eam appellans *Guzaratam minorem non longe a regno Casimir a Lahor triduano itinere ad septentrionem suscepto dissitam.* Nomen servatum esse videtur in urbe Guzerat, quae etiamnum ad ripam C'andrabhâgae exstat. Nomen Alakhânae, quod sanskritae originis non est, Arabicum esse putat Wilso, et Guzeratam illam tunc ab Arabibus occupatam fuisse inde colligit, quod minime probabile est. Nam neque eo Arabes venerunt, quum Lahoram लोहर semper a rege Indiço gubernatam fuisse et Mahmûdis Ghaznevici historia doceat et ipsi annales Kaçmîrenses confirment[3], neque ullum Arabicum vocabulum nomini respondere videtur. Eaedem rationes prohibent, quominus de Guzarata peninsula cogitetur, eaque in narrationem etiam minus apta. Quae igitur in ipsis annalibus non exstat Arabum mentio, eam epitomatores Persici larga manu intulerunt. Ita eundem Çankaravarmanem in extrema aetate in Khorâsânam invasisse narrat Badiaddin[4], dum in annalibus[5] diserte septentrionem versus gentes Indum accolentes

---

1) Asiat. Res. XV. p. 65. 2) China illustrata p. 91.
3) ut VI 179, ubi Sinharâg'a rex, regnante in Kaçmîra Xemagupta (971—979 Chr.), commemoratur. 4) Wilso l. l. p. 66

debellasse dicitur, quod Tubbetam minorem spectare recte annotavit Wilso. Persam de suo haec ita explicasse apparet, praesertim quum fortasse et ipse eo offensus esset, quod nusquam Arabum mentio inveniretur. Sed talia notanda sunt ad morem recentiorum scriptorum melius cognoscendum et ad iudicandas tales narrationes, quales Todius et alii ad nostram notitiam pertulere.

§. 2.

A parte Sindiae Arabes bellicosis Rag'aputanorum gentibus confines erant, quibuscum fere nonnisi arma contulisse videntur. Per totam enim Indiae historiam tribus bellicae occidentem et septentrionem versus sederunt, ut portam quasi, per quam omnibus saeculis impetus hostiles moti sunt, defenderent, dum Brahmani imprimis interiores ad Gangem tractus magis securos incolebant. Contra pacatam rempublicam Arabes in iis regionibus videbant, in quas mercaturae causa venerunt. Nativa Semitarum agilitate, quae olim Phoenices in ultima maria duxerat, etiam Arabes praediti erant, iique terrae suae bimaris situ ad commercia cum tractibus orientalibus exercenda quasi destinati, unde non mirum est, eos per omnia fere saecula eo perpetuam instituisse navigationem earumque terrarum cognitionem sibi parasse[6]. Neque aliter factum est temporibus post religionem mutatam; quod prophetam prae-

5) V, 219. 20.

6) Hag'i Khalfa I. 76 recte de Arabibus, ad sinum Arabicum habitantibus: كان يدخلون البلاد للتجارات فيعرفون

scripsisse ferunt, *quaerendam esse scientiam, vel in Sinis*[1], etsi proprie aliam scientiam spectet, fieri tamen non potuit, quin etiam ad cognitionem historicam et geographicam acquirendam conferret.

Arabes, qui ab antiquissimo tempore, quantum scimus, litus navibus circumvecti commercium cum Indis fecerant, eo pulsi sunt, postquam Hippalus etesiis ad traiiciendum mare Erythraeum primus frui docuit[2]; naviculis parvis et sutilibus[3] usi, eum aemulari non potuere, unde, quod iam antea reges Ptolemaei summopere adnixi erant, factum est, ut Indicae merces fere omnes per Aegyptum in occidentales regiones deducerentur, et mercatores essent Graeci et postea Byzantini. Ipsi Arabes eo tempore a navigatione fere prorsus abstinuisse et a Byzantinis merces Indicas accepisse videntur. Etiam quum Sassanidis in Perside regnantibus et sibi mercaturam Indicam vindicanti-

---

اخبار الناس. Quae de India et Sindia relata fuerint, ea imprimis Arabicis sinus Persici accolis deberi affirmat. من وقع بالبحرين وعمان فعنه اتت اخبار السند والهند.

1) اطلبوا العلم ولو بالصين Hag'i Khalfa I, 122.

2) Frustra enim probare studuit Vincentius Commerce of the anc. II, 24. 318, Arabes iam ante Hippalum etesias cognovisse; quae pro ea sententia affert, coniecturae sunt, diserto testimonio Peripl. p. 32. Huds. facile eversae. Praeterea, qui fieri potuit, ut Graeci Arabes non sint imitati, si revera etesiis uti scivissent?

3) Eas describunt Peripl. m. E. p. 21. Proc. bell. Pers. I, 19. 262. Ven. In nomine μαδαράτε in peripl. l. l. exhibito facile agnoscitur طراد, quod etiam hodie talibus naviculis indi

bus Byzantinorum, quos etiam de industria arcebant, commercium imminutum esset, denuo tamen Indicae navigationi operam non dedere. Frustra etiam Iustinianus imperator, ut Persis noceret, Homeritas maris Erythraei accolas permovere studuit, ut ipsi merces ex India peterent easque ad Romanos transportarent, quos conatus Persae facile ad irritum redegere[4]. Eius temporis, quo Arabes ab institoribus Graecis merces Indicas accipiebant, vestigia aliqua adhuc exstant in lingua, nomina dico rerum Indicarum, quae nonnisi ex Graeca forma corrupta esse possunt. Huc pertinet ياقوت pro gemma, cui hodie nomen est rubino; est ὑάκινθος, quo nomine cum iam appellant Ptolemaeus et Cosmas Indopleusta[5]. Eodem modo قرنفل nonnisi ex Graeco vocabulo καρυόφυλλον derivari potest[6]. Mutatus est is rerum status tunc, quum Arabes suum conderent regnum, ex quo tempore com-

testis est Niebuhr Arab. 306. cf. Reise I, 285.

4) Proc. bell. Pers. I, 19. 20. Etiam Cosmas pluries, sed minus dilucide hanc rerum conditionem indicat.

5) Ptol. VII, 4. Cosm. p. 336. E; alios locos indicat Salmas. Exercitt. Plin. p. 795. cf. 769. 779. Ad graecum sonum propius accedunt Persicum پاکند, Syriacum ܦܘܡܠܐ (quod legitur Barh. Chron. syr. p. 180. Apud Castellum ea forma non invenitur, sed ܦܘܡܪܐ tantum) et Armenium յակինդ Mos. Khor. Geogr. ed. St. Martin in Mém. hist. et geogr. sur l'Armenie vol. II. p. 342, ubi quod additur և եախուտ videtur glossa esse vocabulorum կարմիր յակինդ.

6) Nominis graeci origo non liquet, quum कटुफल, quod alii huc traxere, secundum Wilsonem aliam arborem designet. Of-

mercio cum Indis denuo operam dedere. Id efficere iam studuit Omar, secundus khalifa, sapientia novae reipublicae administrandae nulli secundus, atque ut Persis commercium eriperet anno 14[1] (inc. 24. Febr. 635) vel 15[2] Baçram urbem condidit, in loco ita commodo, ut per omne tempus hucusque illarum regionum empo-

fendit in forma Arabica litera ن, quae aut vulgâris loquelae vitio huc intrusa esse potest aut scriptionis, si olim قريفل scriptum fuisse statuas. Talem mutationem etiam in vocabulo magis in ore vulgi versato fieri potuisse non prorsus a probabilitate abhorret. Ne in nostra quidem scriptura eius rei exempla desunt, ut notum illud *Zenith*, depravatum ex Zemth, uti reddidere Arabicum سمت; vel *plasma di smiraldo*, quod ab origine fuit *prasina* gemma. cf. Lessing Antiq. Br. epist. XXV. Ita nux Indica apud Cosmam ubique p. 337. D etc. audit ἀργέλλιον pro ναργέλλιον; est enim نارگيل, نارجيل, sanskrite नालिकेर Raghuv. IV. 42. vel quod propius accedit नारिकेल R. Tar. IV. 156. Similem mutationem subiit in nostris linguis vox नारङ्ग نارنج, Lusitanis, Hispanis et Italis *laranja, naranja, narancia*, at Gallis *orange*. cf. Schlegel. Berl. Kal. 1831. p. 66. *l* enim literam, quae in vocabulo Lusitanico est, cum suo commutarunt articulo. — Quantum mercium nomina conferant ad illustranda obscuriora historiae mercaturae capita, inter omnes constat; liceat in transitu annotare, tali argumento probari posse, etiam Armenos tunc temporis ipsa ex India merces petiisse. In geographia, quae Mosi Khorenensi ascribitur, sed non sine additamentis ad nos pervenit, (Neumann Zeitschr. f. d. Kunde d. Morg. I, 243 sqq.) locus exstat, ed. St. Martin p. 375, in quo merces recensentur Indicae. Ibi inter alia nomina, quae in lexicis Armeniis non inveniuntur neque a Martinio explicari potuere, est ջանդան

rium primarium manserit. Antea principalis Indicae mercaturae sedes in Ubulla urbe [3] fuisse videtur, quod colligitur e loco Thabarii, tradentis, Abubakri tempore Ubullam nuncupatam fuisse *confinium Sindorum et Indorum* [4]. Vix aliunde hoc nomen originem duxisse potest, quam quia inde potissimum in Indiam naviga-

quod ad literam voci चन्दन respondet, dum in aliis linguis forma paulum mutata est: ܨܢܕܠ, *σάνταλον*, vel ut Cosmas habet *τζάνδανον*; et Կղումեղիր, quod nonnisi ex ipso शृङ्गवेर ortum esse potest, *l* pro *r* posita, ut in زنجبيل, unde derivari nequit neque a persico شنكوير vel شگنویز: Reliqua explicare non ausim. Դարիչենիկ et Բուիչենիկ vocabula Martinius male explicuit; sunt ex Persicis دار صينى cinnamomum et بوى صينى, quod moschum puto esse, mutata solum persica forma صين in respondentem Armeniam. Omnes eae res alias nominibus prorsus diversis ab Armenis signantur.

1) Ibn Khallikân ap. Wüstenfeld Tab. Abulf. p. 85.

2) Abulf. annal. I, 424. cf. Ibn Qutaiba ap. Reisk. ad. h. l. not. p. 42.

3) De ea, quam a Baçra quatuor parasangas vel decem milliaria Arabica distitisse tradunt et inter quatuor paradisos terrestres enumerant cf. Abulfada tab. Irac. ed. Wüstenfeld p. 7. 19. 61. 85. et qui eius locum citant Assem. Bibl. Or. III, 2, 706. 728. Lee ad Ibn Bath. p. 35, unde mendoso suo textui medelam quaerere neglexit editor Gottingensis. Gol. ad Alfr. 120. Herb. s. v. Obolla. Casiri bibl. Esc. I. 208.

4) فرج السند والهند vol. II. p. 8. Koseg. Vocabulum فرج primum *interstitium* significat, deinde *pudenda*, tum, quod per ثغر explicat Beladsorius apud Uylenbr. Irac. Pers. p. 67.

rent et Sindi atque Indi ipsi eo frequenter ob mercaturam venirent[1]. Posterius hoc etiam doceri videtur loco, qui mox sequitur, paulo obscuriore: *confinium Indorum inter omnia Persiae confinia praestitisse auctoritate et potentia; eius praefectum terra bellum intulisse marique dimicasse Indos*[2]. Deinde commercium Indicum omnino ad Arabes translatum est, etsi propter situs opportunitatem aliasque rationes semper praecipue per sinum Persicum factum est. Minores in hac re partes egit sinus Arabicus, nam quae is praebebat commoda, qualis est facilior mercium in terras occidentales transitus evitata longa via terrestri, ea incommodis superabantur, navigatione nempe minus tuta et potissimum deminuta commercii libertate. Eodem modo,

---

simili translatione, ut عورة cf. Tebr. ad Ham. ٤٩, *tractum inter duas gentes intermedium*, qui utriusque incursionibus patet et quo plerumque ad signa conferenda conveniunt, unde etiam per موضع المخافة explicatur. Tandem, ut in hoc exemplo, id transferri potuit ad locum, ubi duo populi etiam consuetudine pacata usuri convenire solent.

1) Etiam postea mercatores Indici in eas terras profecti sunt, cf. Abu Zaid in Anc. Rel. p. 123, qui eorum mores describit, si in Sirâf urbe Muhammedanorum consuetudine uterentur.

2) p. 10 وكان فرج السند اعظم فروج فارس شانا واشدها شوكة وكان صاحبه يحارب فى البر والهند فى البحر.

3) Niebuhr Reise I, 281. II, 16. sqq.

4) In Sacyi Chrest. ar. II, 55. جرت العادة من القديم ان مراكب تجار الهند ترد الى عدن ولم يعرف قط انها تعدت بندر عدن.

5) Ita revera M. Paulus Veneta ad sinum Arabicum Adenum

quo ad superius usque saeculum navibus ex India advenientibus non permittebatur, G'iddam praetervehi[3], ita antea, ut diserte tradit Maqrîzius[4], mercatores Indici ultra Adenum portum appellere nunquam consueverant, donec inde ab anno 725 (1325) navicularius quidam Ibrahîm vocatus, ut iniurias a rege Yamanae mercatoribus illatas ulcisceretur, a Kalikut recta G'iddam petere incepit, ubi honorifice exceptus est. Ab eo inde tempore G'idda sedes mercaturae Indicae mansit et Adenum continuo magis decrevit[5]. Ad sinum Persicum praeter Baçram duo imprimis fuerunt emporia, Sîrâf, urbs in regione sterili sita, quam totam ligno quercus Indicae ex orientalibus regionibus allato exstructam vidit Ibn Hauqal[6], et quam florentem etiam suo tempore invenit

tantum novit III. 26. Müller (semel annoto praeter hanc nullam a me adiri potuisse M. Pauli editionem), de quo loco cf. Sacyus ad Abdall. p. 112.; Camoens autem III, 3. G'iddam omne commercium habere indicat. Ceterum de Aegyptiorum cum Indis mercatura regnantibus Mamlûkis, quae per Adenum instituta esse videtur, docte et accurate egisse lego Quatremerium Mém. geogr. et hist. sur l'Egypte. II, 284—295, quo libro aegre carui. Quaedam nec ea magni momenti habet Renaudot Histor. patriarch. Alexandr. p. 539.

6) ap. Uylenbr. l. l. p. 53. ساج, de qua adductis locis Arabum plura dubie disputarunt Bochart Hieroz. II, 846. et Sacyus Chrest. ar. III, 473., notissima est arbor, quae Anglis audit *teaktree*, botanicis *Tectona grandis*, ad naves aedificandas et alia opera tignaria perapta, ad quae Forskalio teste etiam hodie in Arabia adhibetur. Indicum nomen, quod desiderat Sacyus, est शाक. Etiam Ubullae aedificia hoc ligno constructa fuisse tradit Abulf. Ann. II, 235.

Ibn Bathûtha[1], atque Hormuz[2], donec a Tâtâris prorsus diruta est[3]. Praeterea etiam Maskât et Omân urbes Arabicae hic nominandae sunt[4]. Frequentissima hinc in Indiam fuit navigatio, nec solum merces vulgatae, de quibus agere ab hoc loco alienum est, transportabantur, sed legimus etiam exercitus hac via in Sindiam traiectos fuisse[5], et equorum agmina crebra in Sindiam[6] et in orientale Indiae litus[7] transvecta sunt.

Loca, ad quae Arabes mercaturae causa venerunt, nonnisi maritima sunt. Etsi enim constans erat mercatorum Khorâsânam inter et Indiam per Multânam commeatus[8], nunquam tamen Arabes in interiorem Indiam penetrarunt, ut diserte de suo saltem tempore affirmat Hauqalides[9]. Contra totum Indiae litus Arabes non solum inter viam tetigere, sed variis locis etiam firmas fixerunt sedes. Ea loca singula recensebo. Prope Sindiam, cuius emporium Daibal tota hac aetate floruit, in peninsula Guzerâta et ad sinum Kambâyensem, in quos locos mediae Indiae et Narmadae vallis mercaturae confluebant, situm erat regnum Balharae, principis apud Arabes, quum eos

1) p. 65. Lee. 2) Sacy Chrest. ar. I, 246. 3) Abulf. tab. ed. Rinck p. 35. Assem. III, 2. 757. 4) Anc. Relat. p. 10. 76. 5) Almakin ad a. 101. 6) Thabarius ap. Koseg. Chrest. p. 99.

7) Abulf. India p. 41. Singulis annis eo decem millia equorum importari ait M. Paulus III, 26. Cum magno equorum commeatu eo per mare etiam postea profectus est Tavernerius II, p. 180. ed. Paris. 1679.

8) Masudi Not. et Extr. I, 18. 9) p. 27.

10) Anc. Rel. p. 20. 11) Masûdi Not I, 10. Ibn Hauqal p. 28.

insigni[10] favore et praesidio afficeret, clarissimi et prae aliis noti. Ibi securi vivebant, ne publico quidem sacrorum usu prohibiti, ita ut templa magna et splendida aedificare possent[11]. Etiam praefectum a Balharâ ex se ipsis electum habebant ad ius dicendum, certe usque ad Hauqalidae tempus, qui Balharam tunc regnantem eos hoc iure privasse tradit[12]. Situm eius ditionis satis accurate definiunt antiquiores Arabes: eam Ḥauqalides a Kambâya usque ad Çaimûram se extendisse, et vetus Indopleusta[13] cum provincia Kemkem[14] confinem fuisse perhibet. Ab his iam paulo recedere videtur Masûdius[15], qui regnum inter montes situm et urbem principalem Mânkìr fuisse dicit, octoginta parasangis Indicis a mari remotam. Hanc etiam nomine الكبرى لحوزة designat, quod utrum cum De Guignes pro nomine proprio accipiendum an per urbem principalem explicandum sit, non prorsus liquet. Geographus Nubiensis eius sedem nominat Nahlavâram[16], in quam urbem regnum postea fortasse translatum est. Omnes consentiunt maximam eius fuisse potentiam, eique etiam principatum in reliquos Indiae reges vel certe

12) p. 27. 13) Anc. Rel. I. 1.

14) कोङ्कण provincia septentrionem versus a Goa sita est, et plerumque septem Konkanarum nomen gerit. R. Tar. IV, 160. Wilso As. Res. XV, 47.

15) p. 13. 25.

16) p. 71. Minus bene scribitur Nahravâla, nam nomen Indicum est अनलवाट. Hodie eodem loco est urbs Anhulvarra Puttan, cuius suburbium adhuc vetere nomine appellatum invenit Todius Trans. R. As. Soc. I, 208, qui id primus detegisse sibi visus est. Sed iam ante cum Tieffenthalerus idem bene annotaverat. I, p. 276.

magnam auctoritatem ascribunt. Nomen quod بَلْهَرَا vel بَلْهَرَى scribitur[1], Indopleusta et Masûdio auctoribus commune erat omnibus eius familiae regibus; secundum Hauqaliden desumptum est de regionis, quam tenebant, nomine. Utraque sententia recte se habet. Quinam Indicus rex Balharâ ille fuerit, diu latuit[2], nunc autem certo dici potest, postquam ea dynastia tum ex inscriptionibus[3], tum ex indigenarum annalibus[4], tum ex

---

1) Nam quae aliae vocabuli scriptiones passim inveniuntur, sine dubio corruptae sunt. Fîrûzâbâdius formam praebet بِلَّوْر quam explicat العظيم من ملوك الهند; apud Hydium de shahil. p. 53. est دلهرا, quod etiam Johnson in lex. Pers. habet dilhirâ vel dilharâ pronuntiandum. Is etiam بلهار exhibet de summo Indiae rege, qui in eiusdem nominis monte sedem habuerit. Perperam nomen *regem regum* explicant Geogr. Nub. l. l. et Abulfadâ.

2) De Balhara iam copiose egit Wilford As. Res. IX. 179 sqq., sed haec indigestae commentationis pars est inter eas, quae maxime fictionibus et coniecturis inanibus contaminatae sunt.

3) Wathen in Journ. As. Soc. Beng. IV. 477. 4) Tod. Ann. of Raj. et Trans. R. As. Soc. I, 207. sqq. 5) Jacquet in Journ. As. Soc. Beng. V. 687.

6) Tod. Ann. I, 216. Apud scriptores Indos hucusque notos semel tantum, quantum scio, huius urbis fit mentio, Bhattik. XXII, 35., ubi auctor versibus his

काव्यमिदं विहितं मया वलभ्यां
श्रीधरसेननरेन्द्रपालितायां

prodit se hoc opus composuisse in Valabhî urbe regnante Çridharasena. Egregium pro tanta temporis incertitudine, quae in re literaria Indorum est, testimonium, quod ad libri

Sinensium relationibus[5] nobis innotuit. Ea in urbe Valabhî, Guzeratae peninsulae olim capite, hodie Balbhi vocata, decem milliaria Anglica septentrionem versus et occidentem a Bhownnugger sita[6], inde a quarto saeculo exstitit, et ab urbe vel regione Valabhî denominata est. Itaque vocabulum بلهرا ortum est ex prâkrita forma बलहिराश्र pro वलभीराज[7]. Quum eorum regnum Gurg'aram et Saurâsht'ram complecteretur, omnino recte Arabes eius finium descriptionem tradi-

aetatem definiendam sufficit; idoneam enim non video rationem, extremorum carminis versuum authentiam addubitandi cum doctiss. Schützio, Fünf Gesänge des Bh.k. p. 1. Ex inscriptionibus a Wathenio l. l. editis quatuor nobis cogniti sunt Çrîdharasenae, de quorum primo sermo esse nequit, quum titulum tantum सेनापति gesserit. Ex reliquis tribus primus regnavit ex Wathenii ratiocinatione c. a. 625, sed certior est Jacquetii sententia, qui ex Sinensium peregrinatorum narratione (brevior ea exstat Foe Koue Ki p. 392, sed ibi, ut videtur, non prorsus recte versa) eum medio saeculo sexto assignat. Secundus et tertius fuerunt decessor et successor Dhruvasenae vel Dhruvabhat't'ae, quo regnante sub annum 632 terram Hiuan Thsang invisit, unde illum ineunte, hunc medio saeculo septimo regnasse colligitur. Inde certum fit carmen inter annos 550 et 650 scriptum esse. Unum quod Jacquetii coniecturae obstare video, hoc est, quod inscriptio tempore Çrîdharasenae primi confecta anni noni notam gerit. Aera autem Valabhitarum incepit anno Chr. 319, ut apparet ex inscriptione apud Todium Ann. I, 801, in qua annus Val. 945 respondet anno fug. 662 (inc. 3. Nov. 1263.) et Salivahanae (ita enim apud Todium scribendum est pro Vikrama) 1320 = 1264. Annus igitur Chr. 550, sub quem Jacquetius inscriptionem factam esse censet, est a. 241 Val.

7) Linguae prâkritae usus in vocabulis apud exteros comme-

derunt; postea tamen multa in Balharam transtulerunt, quae in alios Indiae reges valent. Ita nescio an id iam Masûdio acciderit, quum regiam urbem Mânkîr vel كلور in montibus sitam ab antiquissimo tempore Indiae caput fuisse velit; urbem enim Ug'g'ayinim designasse videtur[1]. Posteriores deinde omnia conturbarunt, et Balharae ascribunt Kanog'ae regnum vel alia[2].

In Balharae ditione tria potissimum commemorantur emporia ab Arabibus frequentata, Sûmanât, quo imprimis Adenenses naves appellebantur, Kambâya urbs a multis Muslimis habitata, et Barog'[3]

---

moratis latius patet, quam plerumque observari video, cuius rei multa colligi possunt exempla. Ex luculentissimis eorum est *Δαχιναβάδης*, quod minus apte e forma sanskrita potest explicari, verum tamen ad literam exprimit prâkritam दक्खिणाबध; ध literae enim mutatio rarior in ध in hoc vocabulo usitata est, Vikr. 17, 1. Lenz. Ita formae, quales sunt *σάκχαρον*, *κάμφορα* ex शर्करा कर्पूर, mutationem prâkriticam subierunt, quae Pottius Etymol. Forsch. II, 427. falso ex sua quam nominat dissimilatione literarum explicat.

1) Aliunde enim مانكير urbs prorsus incognita est nec commodam etymologiam sanskritam praebere videtur, nisi velis महानगर, quod deest quidem inter nomina urbis ab Hemac'andra IV, 41. ed. Calc. p. 76. enumeratas,

उज्जयिनी स्याद्विशालावन्ती पुष्पकरण्डिनी

significatione tamen cum विशाला convenit. Abulf. hist. anteisl. p. 172. regnum Mânkîr ad mare اللار situm esse ait, sed addit urbem Lahoram ad id pertinere, quod non facile explicari potest. Pro اللان, quod exstat in edit. Fleischeri l. l. et p. 174 scribendum est اللار, quod aliud Guzeratae

Dein per totum Indiae litus occidentale multa loca ab Arabibus visitata erant, quorum alia adhuc pleno gaudent flore, aliorum autem iam ne situs quidem accurate definiri potest. Cuius rei causa tum est defectus tabularum geographicarum, quibus terrae illae pro ipsarum amplitudine spatio nimis minuto delineatae sunt, tum mutatio, quam ipsa regio temporis decursu subiit, effecta potissimum per fluviorum a montibus praecipitibus in terram planam se devolventium rapiditatem, unde haud semel oppida diruta aut propter flumen alio flexum deserta sunt.[1] Huc pertinet urbs Sûfâra[2] de cuius situ omnis interiit memoria; ex sola nominum

---

nomen esse recte dicit Abulf. tab. Ind. p. 42. 45. Est ex sanskrito लाट Graec. *Λαρικὴ*, cf. Lassen Zeitschrift. I, 227. Ibn Alvardi regnum Mânkir nominat, tanquam etiam suo tempore florens. p. 122. Hyl.

2) ut auctor libri بسط الارض ap. Hyde l. l. p. 43.

3) Abulf. Ind. p. 42. 44. Ibn Bath. 164. Lee. Geogr. Nub. p. 70. Circiter annum 630. Chr. eas urbes Hiuan Thsang peregrinator Sinensis commercio maritimo maxime florere ait. Barog'am nominat et p. 392 Pa lou ko tchen pho भृगुकच्छ et Kambâyam Sou la tho, nomine regni Saurâshtrici; nam eum hanc urbem intelligere, ostendit nomen fluvii, ad quam sita esse dicitur, Mou yi i. e. मही

1) Haec bene pluribus exposuit Paulinus a St. Barthol. in itinere Indico, p. 128—130 versionis german. Forsteri. Male de eadem re egit Apetz Descr. Malabar. p. 5.

2) سوفارة vel سفالة scribitur apud Abulf., apud Ibn Hauqal 27, 35 سوبارة; utroque modo apud Geogr. Nub. Non dubito quin sit *Σιβώρ* Cosmae 338 D, cuius nominis, quae proposita est, etymologia श्रीपुर scriptione Arabica dubia reddi videtur. Comparari possunt *Σουπάρα* Ptolemaei et *Οὔππαρα*

serie colligi potest, eam Barog' inter et Tânam esse quaerendam. Tâna haec[1] ad sinum sita erat, ad quem hodie est Bombay urbs[2], eo sine dubio loco, in quo adhuc tabulae urbem Tannam collocant. Sequitur Goa, ab Ibn Bathûtha primum commemorata[3], deinde

---

Peripl. 30 Huds. Copticum Indiae nomen *COФIP* inde originem duxisse videtur. Ceterum non ut vulgo putant, duae eius nominis regiones Arabibus cognitae erant, sed tres, nam praeter Sofâlam hanc et Africanam etiam tertiam in tractibus transgangeticis norunt.

1) تانه Abulf. Ind. p. 45; apud Geogr. Nub. perperam legitur نانه. 2) Tiefenthaler I, 292. 3) كساوه p. 164. Lee. Syris ܩܘܒܐ Ass. III, 2. 752 vel ܩܘܒܐ III, 1, 133

4) سنداپور سندان Abulf. p. 46. Geogr. Nub. Apud Ibn Bath. descr. Malab. ed. Apetz p. 8. praescribitur pronuntiandum esse Sandabûr. Videtur tamen ab hac diversa esse insula سندان, quam habet Geogr. Nub. p. 69. 73. et quam etiam Ibn Hauqal indicasse videtur p. 35.

5) In eius situ definiendo sequor Ibn Bath. p. 165, qui eo venit a Goa meridiem versus iter faciens; coll. 175. haud procul ab Hannaur urbe sita esse videtur. Geogr. tamen Nub. eam quatuor dies septentrionem versus a Tâna collocat, quocum convenit definitio Kânûni apud Abulf. l. l.; qui eam viginti quinque gradus partibus magis septentrionem versus collocat, quam Tânam. Abulfada eam tres dies a Tâna abesse vult. Sed omnino haud procul a Goa sita fuisse potest. Id confirmatur libro المحيط Sidi Alii ben Husain Turcae (Hammer in Journ. As. Soc. Beng. V, 461), ubi audit سنداپور كوه Sindabûra Goae. Coniectura ibi proposita est, eam esse Cotual Sonderbont in tabula Arrowsmithii geographica septentrionem versus a Goa positam. Sed fortasse كاوه Ibn Bathuthae non Goa est, sed et ipsa

Sindâbûr, quae etiam Sindân nominatur[4], urbs florentissima in insula triginta sex vicis ornata, sed hodie prorsus incognita[5]. Deinde est Hannaur[6], nunc Onore, tum Bâsarûr[7]. Sequitur Mang'arûr[8] hodie Mangelore, ac deinde Haili urbs ad eiusdem nominis promontorium[9]

---

magis septentrionem versus quaerenda erit. Quod certum est, si probari possunt, quae de Goa tradit Faria Asia Portuguesa I, p. 135. *El fundador de aquella fue Melique Hozem Moro, 40 años antes de la entrada de los Portugueses en la India.* Sed ea dubia redduntur iis, quae paulo post narrat. Falsus de Sindabûra est Apetz Descr. Malab. p. 6. 19. qui eam Surâtam esse putat.

6) هنور Ita pronuntiari vult Abulfada, at Hinaur Ibn Bath. p. 165.

7) بـاسرور Abulf. p. 40. est eadem urbs atque ابى سردر Abi sardar Ibn Bath. Lee. 169 vel ابى سرور Apetz p. 11. Ex nominibus hodiernis proxime accedit Barcelore.

8) Abulf. p. 40. Male apud Ibn Bath. p. 169. Lee. p. 8. Apetz legitur منجارون, dum p. 175 recte est منجروز. Apud Casir. Bibl. Esc. II, 6. exstat منجلور

9) راس هيلى Ibn Bath. legi vult Hili. Est promontorium Illi vel d'Illi, haud procul ab urbe Cananor septentrionem versus situm, quod apud Fariam Asia portuguesa I. 34. audit Delij, et unde fortasse regnum Eli apud M. Paulum III, 33. nomen habuit. Ipsa hucusque pertinet Malabaria atque in hac regione, si usquam fuit, necesse est fuerit murus, quem volunt olim Malabariam a Kanara separasse, sed cuius vestigia adhuc frustra quaesita sunt, cf. Wahl Erdbeschr. von Ostind. II. 642. De eo locutum crederes Camoentem VII, 21:

Aqui se enxerga lá do mar undoso
Hum monte alto que corre longamente
Servindo ao Malabar de forte muro,
Com que do Canará vive seguro.

sita, tum Fandaraina[1] denique Kalikut[2] postremo Kaulam[3].

Malabaria[4], quae regio natura sua et situ ab hostili impetu et expugnatione semper tuta mansit atque etiam raro, nisi nunquam, uni imperio fuit subiecta, ob merces et fructus suos undecunque terrarum expetitos ab exteris semper maxime frequentabatur; quare ut in talibus civitatibus fieri solet, tolerabantur, etiam atque adiuvabantur peregrina sacra. Iam primis aerae nostrae saeculis — fabulam tamen de Thoma apostolo in Indiam profecto credulis relinquimus — religio Christiana ibi egit radices et Cosmae tempore iam multae ecclesiae florebant. Neque, ut facile con-

---

Sed ibi est varia lectio pro Canará *Bisnaga*, quod caput est regni Dekkhanici Narsinga, alias Visapur nominatum. Atque haec lectio utique praestat, nam ut ipse. addit, Ghat'as montes intelligit:

Da terra os naturaes lhe chamam Gate.

Verum Malabariam inter et Kanaram tales sunt montes nulli. Unde mihi narratio illa de muro, si fabula est aut ex ipso hoc loco, aut e simili errore ortum ducere videtur.

1) فندرينا Ibn Bath. 171. G. Nub. 73. Inter utramque duas urbes commemorat Ibn Bath. l. l. جركنى et دادكنى (Apetz habet دهكنن; priorem omittit) aperte easdem atque eas, quae p. 175 in eodem intervallo nominantur جرفتن et بدفتن.

2) قالقوط Ibn Bath. 172. كاليكوت Maqrizius in Sacyi Chrest. ar. II, 56. ܟܠܝܟܘܛ Syris Assem. III, 2. 731.

3) كولم Ibn Bath. Abulf. ܟܘܠܡ Assem. l. l. Apud Indopleustam Anc. Rel. p. 10 et Geogr. N. audit Kaulammeli, i. e. Kaulam Malabariae (Kaukam forma ex vulgari librari-

iici potest, Iudaei etiam eo irrepere omiserunt; memorantur oppida quoque ab iis solis habitata.[5] Peregrinis certa privilegia in tabulis aeneis descripta a regibus data sunt[6]; eorumque ita crevit potestas, ut haud in una urbe Christiani regiam dignitatem adipiscerentur.[7] Etiam maius Arabes postea assecuti sunt incrementum; maximopere eorum numerus auctus est et quum mercatura fere tota in eorum manibus esset, fieri non potuit, quin magnam vim in res publicas exercerent. Eorum conditionem et cum incolis consuetudinem describit Ibn Bathutha[8]. Longe plurimos ex iis fuisse mercatores, qui in urbibus maritimis vitam degerent, apparet. Secundum Abulfadam[9] multi

---

orum errore malo orta est.) Eo usque venire ait naves Sinensium, quod convenit cum Ibn Batb. p. 13. Apetz, ubi p. 12. Kûlum pronuntiari praescribitur. Inde a Fandaraina plures urbes prorsus ignotas, ut Gerabtan alias, enumerat Geogr. N. p. 74.

4) Nomen Malabariae Arabice est مليبار aut منيبار, quod aut Malîbâr pronnnciant (Ibn Bath 166. Lee, qui editor laudat lexicon regis Audani) aut Mulaibâr (Ibn Bath. ap. Apetz.) vel Munibâr (cod. Abulf. A.) Perperam hanc postremam scriptionem praeferendam esse vult Flügel in Ersch. Encycl. s. v. Hind. Saepius Malabaria apud Arabes etiam بلاد الفلفل appellatur.

5) Ut Kang'arkarâ كنجركرا Ibn Bath. 174. Lee vel Kung'îkarî كنكى كرى id. Apetz. 11. Aliam talem urbem commemorat Abulf. p. 41.

6) Copiose de iis tabulis, quae maximam partem interierunt, cf. La Croze Histoire du Christ. des Indes p. 45, egit Tychsen Commentatt. rec. Gött. vol. V. hist. phil. p. 12.

7) La Croze. l. l. p. 48.

8) p. 166. sq. Lee. 9) Abulf. Ind. p. 45. 49.

Tanae habitabant, et in urbe Kaulam propriam habebant plateam.[1] Ibn Bathutha urbes suo tempore ab Arabibus cultas nominat has: primum Hannaur, ubi Shafeïtae erant et tunc rex Muslimus regnabat, G'amâladdin Muhammed ben Hasan, adversus quem, quamquam regis gentilis agnosceret principatum, tamen, quum copiis navalibus potens esset, Indorum reguli reverentiam habebant; Expeditioni eius feliciter contra Sindâbûram insulam factae interfuit Ibn Bathutha; rex eam deinde per aliquod tempus adversus regem indigenam, a quo in urbe obsessus tenebatur, defendit. Deinde nominat Maug'arûr, quam urbem opulentes mercatores Yamanenses et Persae inhabitabant; numerus mercatorum Muslimorum fere quatuor millia efficiebat. In Haili urbe magnum et celebre habebant templum, cui schola literarum iuncta erat. Etiam prope Pattan[2] urbem, quamquam in ea ipsa, potissimum quippe a Brahmanis culta, omnino non tolerarentur, templum aedificarant.

1) حارة, de quo vocabulo cf. Sacy Chr. ar. II, 148.

2) فتن. Apud Apetzium male legitur كتن.

3) Ita recte vocabulum محالات vertit Lee, perperam per diversoria transfert Apetz. 4) Lee. p. 194.

5) Plura de hac re opera composita sunt, quorum uno تحفة المجاهدين a Rowlandsonio in Anglicum sermonem verso, etsi diu a me exspectato, aegre tandem carui. Eiusdem argumenti est liber a Zainaddin Mukhdam Arabice scriptus post ann. 987 (inc. 27. Febr. 1597), cuius titulum non commemorat, qui quaedam de eo excerpta dedit, Duncanus As. Res. V, 1 sq. Cheruman ibi Muhammedis tempore vi-

Tres Fandarainae regiones [3] occupabant, quarum cuique erat templum. Tandem Kalikut, in qua plura templa commemorantur[4], et Kaulam multis et divitibus mercatoribus Muhammedanis insignes erant.

Maxime ad Muslimorum auctoritatem et potentiam in his regionibus augendam contulit principis Indici ad doctrinam Islâmicam conversio, de qua re postea sine dubio per fabulas exornata prorsus certa dici posse non videntur, etsi propter constantem traditionem ipsam rem dubitare non licet[5]. Fuit is secundum Wilsonem[6] Charuman ille Perumal, qui Christianis privilegia concessit, ultimus regum Keralensium; in fine vitae Meccam peregrinaturus, regnum in octodecim vel plures partes distribuit, quod saeculo nono factum esse perhibet Wilso. Accuratior temporis definitio inde peti potest, quod hac occasione Kalikut et Kaulam conditae esse traduntur. Cui opinioni, quam addubitari licet, hoc certe veri inest, eas tunc temporis primum sui iuris factas esse. Inde acras suas com-

---

xisse et cum hoc coniunctum fuisse dicitur, quae aperta est fabula, ut ipse auctor Arabs agnoscit, qui sententiam fert, Islâmismum non ante saeculi a fuga secundi finem in Malabaria radices egisse pag. 4. 9. Aliud opus est in Mackenzii collectione Arabice scriptum et indice *Kisseh Shakraorti* instructum: *The story of the conversion of the Chakraverti of Malayâlam to the Mohammedan faith*, II, p. 119; res memoratur etiam in Indico libro Kerala Utpatti. Wilso Mackenzie Coll. I. lxviij.

6) Mk. Coll. I. lxviij. xcvij II, 95. Res cuivis iam nota est ex Camoente VII, 32—37, qui eam eodem modo narrat; regem Saramâ Perimal nominat. Alias Lusitanis etiam audit *Xarão*.

putarunt, quorum Kaulamensis anno 825 Chr. incipit,[1] Kalikutensis secundum Scaligerum[2] anno 907, sed secundum Vischerum[3], cui multo magis fides habenda est, eodem anno 825[4]. Kalikutae IbnBathûtha regem gentilem invenit.[5] Idem regis in urbe دهفتن[6] ad religionem Muhammedis conversi exemplum affert, cuius nepos tunc, quum eo veniebat, regnans Indicum doctrinam rursus amplexus erat.[7] Sed haec ad tempus pertinent, quo per regna Muhammedica in India septentrionali condita Islâmismus iam magnam auctoritatem nactus erat.

Praeter Malabariam mercatorum Arabum sedes imprimis erat in Taprobana insula, quam vel سرنديب nominant, vel, quod nomen posterius est, سيلان; inter utrumque male interdum hoc ponunt discrimen, ut hoc proprie ad insulam pertinere dicant, illud ad montem Rahûn.[8] Secundum Iohnstoni percontationes apud Arabes primorum colonorum posteros institutas, primi hanc insulam petierunt Hâshimidae, qni a khalîfae

1) Paul. a St. Barthol. Reise cet. p. 117. vers. Germ. Duncan l. l. p. 19.

2) De emend. temp. p. 525, ex Ludovico Cadamusto, ut videtur.

3) In Malabaria apud Batavos de rebus divinis orator fuit. Bibl. Brem. Class. V. fasc. IV. p. 763. laud. apud Crozium p. 44.

4) Gouvea in Jornada do Arcebispo de Goa Coimbr. 1606. apud Crozium l. l. p. 47. epocham Kaulamensem a Kalikutensi differe ait et annis 680 priorem esse anno Chr. 1602, unde annus urbis conditae efficitur Chr. 922, paulo post quem annum eo venerint Mar Sapores et Mar Perozes Syri cf. Assem. Bibl. Or. III, 2. 442. Sed quum idem scriptor apud Crozium p. 303. anno Chr. 870. Kaulamae ecclesiam

Umayyadae Abdalmalik (65—86 =684—705) persecutione fugerant et in octo Taprobanae urbibus secura collocarunt domicilia.[9] Emporium, quale haec insula per omnia saecula fuit, etiam Arabes non potuit non allicere, quorum ibi morantium numerum amplum omnes inde ab Indopleusta et Abuzaido scriptores testantur. Plena fruebantur sacrorum libertate atque ita mixti erant omnium religionem asseclae, ut rex quatuor e quavis religione, suam dico, Christianam, Muhammedicam et Iudaicam, vezîros habuisse perhibeatur. Etiam media in insula templum muslimicum erat prope كنكار urbem regiam.[10] Praeter reliquorum Indorum morem incolae mendicos Muhammedanorum religiosos, qui faqîri vocantur, hospitio excipiebant et magni aestimabant.[11] Ut ab Indicis principibus etiamnum fieri solet, iam tunc ibi Muslimi propter fortitudinem bellicam ad stipendia merenda indigenis praeferebantur.[12] Accessit, quod propter regionis quoque amoenitatem multi ibi per aliquod tempus viverent.[13]

---

a Mar Sapore et Mar Peroze conditam esse perhibeat, apparet, in illo numero errorem esse commissum, et fortasse centum annos numero 680 esse addendos. Ab utraque illa differt aera Christianorum in Malabaria, quae incipit anno 855. Assem. III, 2. 440. 443.

5) p. 172. 6) cf. supra pag. 48 not. 1. 7) p. 170.

8) Ibn Bat. 182. Qazvinius s. v. Sailân, Sarandib.

9) Trans. R. As. Soc. I. 538 †. Quae Johnstonus ex ore mercatorum Arabum accepit, pleraque fide digna videntur, etsi in singulis, ut locorum nominibus, etiam falsa decursu temporis se immiscuerint. Quae de inscriptione supra memoranda habet, ea ipsius inscriptionis verbis non confirmantur.

10) Ibn Bath. 186. 11) id. p. 43. 12) M. Paulus III, 22.

13) Anc. Rel. p. 101. 102. 104. Geogr. N. p. 32.

Edita est inscriptio sepulcralis in urbe Kolombo reperta, karmathicis, quae dicuntur, literis exarata, viro cuidam Arabi, mortuo anno 337 (inc. 10 Iul. 948) posita, qui aliquod pium opus fundavit[1], sed propter exemplorum discrepantiam et vitia neque nomen, neque cuius generis id fuerit institutum, certo effici potest. Aliud visendae insulae incitamentum praebuit notissimum illud Buddhae, ut Indi, vel Adami, ut Christiani et Muslimi putarunt, vestigium in monte Rahun رهون, conspicuum, qui Indis रोहण audit.[2] Vetus iam Indopleusta[3] eius fabulae mentionem facit, sed si fides habenda est Ibn Bathûthae, primus eo peregrinationem instituit Abu Abdallah ben khafîf, doctor inter Çûfios clarissimus, mortuus anno 331. (inc. 14. Sept. 942).[4] Is miraculo quodam incolarum, qui eo usque Muslimos montis aditu arcuerant et iniuriis affecerant, favorem sibi conciliasse dicitur talem, ut inde ab eo tempore Muslimi securi atque etiam ab indigenis adiuti in eum ascenderent. Eius sepulchrum in ipso

1) Lee in Trans. R. As. Soc. I, 540.

2) R. Tar. III, 72.

गुणरत्नाकरः शैलं सरत्नाकरशेखरं
नानारत्नाकरं सैन्यैरारुरोहाथ रोहणं

Meghavâhanas *ipse quasi gemmarum, quae sunt virtutes, fodina in Rohanam montem variarum gemmarum fodinis insignem et gemmarum praestantissima tanquam corona ornatum cum exercitu ascendit.* Gemma haec praestantissima sine dubio est vestigium Buddhae. Circa hunc imprimis montem gemmarum fodinas esse etiam Arabes testantur. Geogr. Nub. p. 37. على هذا الجبل وحوله توجد انواع اليواقيت كلها وانواع من الاحجار وغيرها

monte vidit Ibn Bathûtha, sed aliud in Shîrâz urbe Persiae erat.[5] Ibn Bathûtha in montem ascendit eiusque itineris descriptionem accuratam in opere suo reliquit.

De terrae ac reipublicae conditione Arabes pauca tantum et obscura tradunt. Indopleusta, ut ante eum Cosmas[6], duos ibi reges fuisse narrat[7], Geogr. Nub.[8] unum tantum novit. Postea Ibn Bathutha in urbe mediterranea Kankâr totius insulae imperatorem sedem habere vult[9]; praeterea insulam inter plures principes divisam esse ait. In maritima urbe Battâla regem invenit gentilem alias Muslimis maxime infestum, abs quo ipse benigne exceptus est.[10] Urbes fere duodecim praeter principalem اغنا nominat Geogr. Nub.[11] Quarum ne unius quidem situm vel nomen hodiernum indicare possumus; idem in plurimos locos ab Ibn Bathutha nominatos valet; urbs, quam is maximam insulae esse invenit, Kalambu nomen hucusque servavit.[12]

وفى واديه الماس الذى يحاول به نقش الفصوص من انواع الحجارة. *In ipso hoc monte et circa eum omnes hyacinthi species inveniuntur variaeque gemmae, et in eius valle adamas, quo annulorum signatoriorum lapides scalpuntur.*

3) Anc. Rel. p. 3.

4) Quod una cum nominis diversitate arguit, eum alium esse, quam illum, de cuius inscriptione sepulcrali modo dixi. Utrumque tamen esse eundem, Leeus affirmare studuit.

5) Ibn Bath. 42. 59. 186. 190. 6) p. 337. 7) Anc. Rel. p. 3. 8) l. l. 9) p. 186. 10) p. 183.

11) p. 37. 12) كلنبو p. 191.

Orientalis Indiae ora exadverso Taprobanae insulae sita Arabibus audit المعبر, quod est *traiectus*. Unde toti provinciae hoc nomen impositum sit, non prorsus liquet, etsi probabile est, id de traiectu in insulam, ad quem olim emporia celeberrima sita erant, esse desumptum, ita quidem, ut nil nisi versio vocis सेतुबन्ध (*pons* Râmae) sit, qua rupium series insulam inter et continentem designatur.[1] Sine dubio primo nomen fuit بلاد المعبر *regio traiectus*. Quaenam regio ita nominata sit, omnino dubium esse nequit[2], unde minor, post Reiskium, qui id vocabulum ex syriaco ܡܥܒܪ male pro ܡܠܒܪ *Malabaria* scripto ortum esse putavit,[3] nuper etiam Ritterum[4] eam quaesivisse in litore occidentali, cuius partem a septentrione ad Goam usque pertinentem ita nominari affirmavit. Quod primo quoque loco, in quo apud Arabes eius mentio fit, facile refutatur; ita Abulfadâ [5] diserta tradit, Mabariam a Kaulam Malabariae in orientem versus situm esse et ab hac parte prope Kûmârim promontorium incipere; inde eam a septentrione per montes a regno Balharae seiunctam in orientem vergere. Haec explicanda sunt ex Arabum opinione, qua Ptolemaeum se-

1) Eodem modo reges, qui in urbe Râmanâtha anno Chr. 1380 a Madurae regibus descierunt et per aliquot saecula illic regnarunt, titulum gesserunt सेतुपति *rex pontis* vel *traiectus* Wilso Journ. R. As. Soc. III, 226.

2) Rem iam confecit Sacyus ad Abdall. p. 111. 114.

3) Büsching Magaz. IV, 270.

4) Asien. V. 584. 583.

5) Ind. p. 39. 50.

6) p. 74. وبالشمال من مدينة سمندر مدينة قشمير الداخلة وبينهما سبع مراحل ومن مدينة قشمير

cuti Indiae litus linea continua versus orientem se extendere putarunt et veram peninsulae formam prorsus ignorarunt. Ita Geogr. Nub., postquam Malabaricas urbes recensuit, ab ultima, quam commemorat et quam quatuor dierum navigatione citra Taprobanem esse dicit, Samandar, statim transit ad septentrionalem Indiam eamque a Kaçmîra quam vocat interiore vel inferiore septem dierum itinere distare et inde ad Kanog'am usque fere idem spatium esse perhibet[6]. Itaque fieri non potuit quin incertissimam sibi de Mabariae situ imaginem Arabum geographi fingerent. Quae res fefellit Cl. Leeum, dum adversus Sacyum disputans eam ad Gangem usque se extendisse negavit et ex gradibus longitudinis et latitudinis apud Abulfadam indicatis terrae et nominis ambitum accurate definiri voluit. Apud Ibn Bathûtham quidem, quidem regionem tunc iam a Muslimico rege gubernatam invisit[7], nomen de parte tantum australi usurpatum videmus; attamen reliqui litoris ad Gangem usque non fit apud eum sub ullo nomine mentio. M. Paulus Veneta[8] ad Mabariam pertinuisse ait civitatem, in qua St. Thomas sepultus esset, quae prope

———

الداخلة الى القنوج نحو سبع مراحل Pro الداخلة alibi السفلا habet.

7) A Muslimis expugnata est a. 710. (inc. 30. Mai. 1310.) cf. Firishta ap. Sacyum l. l. Ibn Bathûtha tres in ea urbes commemorat, Kian كيان, Fattan فتن, quas ignoramus, et Maduram, مترّاه. p. 193. Lee.

8) III, 23. 27. Eam etiam nominat *magnam Indiam*, unde colligere posses Mabar esse महावर्, sed id mihi non videtur verisimile.

hodiernam urbem Madras est. Apud Firishtam[1] tandem nomen aperte minorem provinciam in peninsulae parte australi sitam designat. Atque ita lis illa dirimi posse videtur. Arabibus propter suam de forma Indiae opinionem haud cognitum erat, quantum Indiae litus orientale se extenderet; intervallum Kumârim inter et Gangem non potuit quin ipsis multo minus videretur, quam re vera est, et fortasse nunquam ipsi in quaestionem vocarunt, utrum Mabaria ad Gangem usque porrigeretur, necne.

Nomen Mabariae postero demum tempore apud Arabes in usum venisse videtur, quum antiquiores scriptores eo non utantur, sed regionem aliis nominibus designent. Quae imprimis tria sunt, Kumâr, Râmanâ, Kala. Hic autem ea movetur difficultas, quod quoties ea nomina commemorentur, auctorem descriptiones in certam quandam regionem non quadrent, sed ex parte ipsam Indiam indicent, ex parte nonnisi terras et insulas transgangeticas spectare possint. Quae res causa fuit, ut in definienda horum nominum significatione omnes fere, qui hodie de iis inquisiverint, in diversas abierint sententias; sed a principio unum tantum tractum ita nominari potuisse apparet, quem ut inveniamus ante omnia etiam hic perpendendum est, propter litoris orientalis ignorationem Arabes

1) cf. locos a Sacyo l. l. excerptos.

2) رامنى ubique vera scriptio esse videtur pro راهمى vel رامى Rahmi vel Rami, quod in libris mss. et editis crebro legitur.

3) Anc. Rel. p. 4. G. Nub. p. 38.

4) l. l. والرامى (والرامنى) هى مدينة الهند.

ipsos non discernere inter utramque Indiam; unde quae de terris Indiae anterioris haud longe a Kumàri promontorio distantibus dicant, quum Gangem non procul ab eo in mare effundi putarent, nobis, quibus prorsus alia Indiae imago ante oculos versatur, dicta esse videantur de India transgangetica. Illud igitur nihil impedit, quominus eas terras in India citeriori quaeramus, dummodo huc ducamur certis vestigiis, quae revera non desunt. Sic primum quidem *Râmanae*[2], quae ab occidente navigantibus cis Taprobanam sita et huic contigua esse dicitur[3], nomen ad hanc regionem rebus a Ràma gestis claram pertinere videtur; deinde quod docet Geogr. Nub., Râmanam nomen urbis fuisse[4], dubitari non sinit, quin celebre emporium Râmanâtha, hodie Ramnad, ad fretum Ceylonense situm, regionis nomini originem dederit. Alterum nomen est *Kalah*, كله vel كلا, quam puto esse Coromandalae litus olim छोल vocatum. Arabica vocabuli forma inter vetus hoc et hodiernum nomen fere medium tenet. Quod regio plerumque insula جزيرة vocatur, me non refellit, nam ne premam, Arabes eo vocabulo etiam peninsulas designare nec valde accurate eo uti, diserte etiam contrarium traditur. Indopleusta regnum ait in litore situm esse, quod de continentis tantum litore intelligi posse videtur[5]; clare autem id in con-

5) Anc. Rel. p. 12. Iam ante eius tempus nomen invenio in epistola Syriaca, quam Yeshuyabus Adiabenus Nestorianorum catholicus 650—660 Chr. ad Metropolitam Persiae scripsit, queritans de interrupta ecclesiarum Persicarum et Indicarum cum sua sede communione, edita apud Assem. III, 1. 127. sqq., ubi pag. 129, col. prim. infima India ita describitur:

tinente esse affirmat Qazvînius.[1] Ille regionis, quam Kalabar vocat, situm ita describit, ut a Kaulam unius mensis navigatione distet et inde Betuma attingatur diebus decem[2]. Designat باثوما, quae Syris est ܒܝܬ ܬܐܘܡܐ, domus Thomae, vel ܡܠܝܦܘܪ, Maliapora, Tamulice[3] Mayilapur, ubi Thomas apostolus pro re Christiana vitam profudisse fertur[4]. Quae quum sita sit in Coromandalae litore prope hodiernam urbem

---

ܗܢܕܘ ܕܡܢ ܣܦܪܐ ܕܬܚܘܡܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܦܪܣ ܘܥܕܡܐ ܠܟܠܗ ܕܡܫܘܚܬܐ ܦܫܛܗ ܕܗܘܐ ܐܙܠܐ ܐܠܦ ܘܡܐܬܝܢ ܒܦܪܣܚܐ *India, quae a maritimis regni Persarum finibus usque ad Kalah spatio ducentarum supra mille parasangarum extenditur.* Non dubium esse potest, quin hic, ubi extremos Christianismi orientem versus propagati fines nominat, eandem, de qua agimus, Kalam designet.

1) p. 57. cf 69, ubi a Musiro ben Muhalhil, qui eam invisit, urbs fuisse dicitur.

2) Id quidem nimium temporis esse videtur, sed alio modo navigationes tunc instituebantur atque hodie. Etiam saeculo decimo septimo Lusitani idem iter ita instituerunt, ut per noctem naves appellerent et in litore dormirent. Tavernier II, 156.

3) As. Res. XIV. p. 59.

4) Ass. III, 2, 764. La Croze p. 37. 40. Kircher China illustr. p. 53. sqq. cf. Camoens X, 109. sqq. Nescio an nomen Calaminae, quod urbs gerit in Martyrol. Rom. ad 21. Dec. ad nomen كلاه alludat. Crozius quidem p. 286 putat, id ab arce (Arabice قلعة) a Lusitanis exstructa et *Castel da Mina* nuncupata posterius demum fictum esse. Sed haec coniectura eo refellitur, quod nomen iam apud Gregor. Barhebr. duobus locis, qui leguntur apud Assem. III, 2, 33, exstat, scriptum ܩܠܡܝܢܐ et ܩܠܡܝܢܝ. In epistola Syriaca anno 1504 ab episcopis Indicis ad Nestoria-

Madras [5], facile apparet Indopleustam Kalam provinciam omnino non in ulteriore India collocare. Tertium nomen est *Kumâr*, quod a promontorio Kumârî nomen duxit [6]. Indopleusta regionem non commemorat, sed post eum ab omnibus regnum revera Indicum et in ipsa India situm dicitur; ut ab Abuzaido, Masûdio, Geogr. Nub., Ibn Alvardio, Abulfada, qui id cis Benâres regnum collocat [7], Qazvînio. Situs accurate describitur in itineribus Sindabâdi [8]: *Deinde porro navigavimus ad piperis insulam et in-*

norum patriarcham data Assem. III, 1. 594 *aedes Thomae apostoli* ܕܘܟܬܐ ܕܡܪܝ ܬܐܘܡܐ ܫܠܝܚܐ *a Malabaria viginti quinque dierum itinere distare et ad mare sitas esse dicuntur in urbe Meliapor in provincia Indica Silon* ܒܐܬܪܐ ܕܣܝܠܢ ܚܕ ܡܢ ܐܬܪܘܬܐ ܕܗܢܕܘ

5) Tavern. II. 154.

6) قمار; Firûzâbâdus pronuntiandum praescribit Kamâr. Huic etymologiae quod obiicit Flügelius, Ersch. Encycl. s. v. Hind., nomen promontorii Arabice scribi كمهرى (Abulf. Ind. p 41.) Kumhari, non obstat, nam facillime extera nomina auribus excepta literis varie exprimi potuerunt et expressa sunt, ut multa docent exempla. In transcursu annoto, Arabes saepe in transscribendis vocabulis Indicis addere literam h, cuius consuetudinis regulam certam non video. Exempla sunt ذيبة المهل pro Maledivis Ibn Bath. p. 33. Koseg. ذهلوارة pro Analavâta etc. Praeterea, ubi Indi literam aspiratam habent, post respondentem tenuem h addunt, ut in قندهار pro गन्धार, ارجبهر, سندهند etc.

7) hist. anteisl. p. 174.

8) ed. Langles. p. ٧۴ فسرنا حتى اتينا الى جزيرة الفلفل وجزيرة القمارى وفيها العود الصنفى الجيد واهل هذه الجزيرة يحرموا الزنا والشراب ثم اننا بعنا واشترينا وتعوضنا حتى اتينا مغاص اللولو

sulam Kumârî (quae plenior forma Indicae magis respondet), *in qua agallochum nobile Çamficum invenitur et cuius incolae concubitum promiscuum vinique potum prohibent. Tum merces emendo, vendendo, permutando venimus ad margaritarum piscinam.* Piperis insulam, quam male Langlesius pro insulis Sundaicis habet, apparet esse Malabariam بلاد الفلفل, margaritarum piscina est in freto Ceylonensi; Kumâr igitur nil nisi Indiae partem australem significare potest. Quod addit de impudicitia publica, quam etiam omnes alii scriptores sola in hac terra per totam Indiam non esse licitam volunt, id quoque meam sententiam confirmare videtur. Vix enim id aliter explicari potest, quam quod Arabes uxorum communionem, quam in Malabaria videbant[1], inde in proximam regionem profecti non amplius invenirent. Non obstat, quod ait agallochum Çamficum hic inveniri, nam simili errore alibi agallochum Çamficum et Kumârense in insulam Taprobanam transfert[2]. Quod autem ex opere fabulas continente argumenta geographica ducere non dubito, addo, Sindabâdi recensionem eam, quae a Langlesio edita est et praeterea in editione mj noctium Calcuttensi 1814. 8. vol. II. exstat, satis accurate nobis imaginem exprimere, quam de illarum regionum situ Arabes sibi finxerant. In altera recensione, quam Habich-

1) Faria Asia Portug. I, 84. As. Res. V. p. 13. Ea de causa theologi Sîrâfenses adolescentes huc ire vetabant. Anc. Rel. 106. Malabares rei Venereae maxime deditos fuisse testatur etiam M. Paulus III, 31.

2) p. ٧٨ Langl. الصنفى والقمارى; nam Sarandibam intelligi

tius in editionem mj. noctium recepit, annotationes argumenti geographici fere omnes desunt, unde colligendum, eas ab auctore illius recensionis aut ex ipsius peritia geographiae aut ex operibus geographicis adiunctas esse; revera interdum cum geographis, qui aetatem tulerunt, ad literam conveniunt. Ceterum etiam M. Paulus in hoc tractu Comariam provinciam novit[3].

Haec mihi certa videntur esse fundamenta, quibus superstruenda est omnis disquisitio de vera significatione nominum, quae ab Arabibus terris et insulis oceani Indici attribuuntur. Eam nunc non tango, utpote ab argumento meo alienam neque iam propter materiae exilitatem cum spe successus instituendam. Non tamen hic praetereundum est, etiam tres illas regiones, de quibus modo dixi, saepius diserte in terris transgangeticis collocari, ut Kalam Indopleusta[4] et Geogr. Nub.[5] ultra insulam sitam esse volunt, quae ناكوس نجبالوس لنكيالوس لنجيالوس nominatur et vulgo pro insulis Nicobaricis habetur[6]. Ita Abulfadâ[7] Kalam urbem esse ait in orientali insulae G'âvae parte; Qazvînius duas etiam nominat Kalas, per errorem quidem, quum ex eius descriptione appareat, de eadem regione sermonem esse, sed ea re ostendens, quomodo illae regiones iam in mente Arabum confundi atque

apparet coll. p. ٨٤. 3) III, 32.

4) Anc. Rel. p. 12. 5) quinque diebus p. 40. vel sex p. 39.

6) eae apud Sidi Alium scribuntur ناجبار vel male ناجبان Journ. As. Soc. Beng. V. 465. 467.

7) Büsching Mag. IV. 278.

dispergi potuerint. Abulfadâ[1] certo duas distinguit Kalas, alteram in insula G'âva sitam, alteram occidentalem, sed pauca, quae de iis praedicat non bene inter se et cum reliquo regionum situ conveniunt. Eodem modo Kumâriam in tractus orientales transponunt; Abulfadâ[2] eam uno tantum cursu abesse dicit a Çamf occidentem versus et quae apud Abuzaidum[3] de eius vicinitate cum regno Mahrâg'i leguntur, eodem spectant, quum tum ex aliis indiciis, tum ex annotatione Masûdii[4], montium qui ignem eiiciant omnium maximum esse in ditione Mahrâg'i, dubitare non liceat, quin eum in G'âva insula regnasse vellent[5]. In quibus omnibus explicandis tenendum est, ex Arabum opinione insulas transgangeticas haud procul distare potuisse a Kumâri promontorio et Coromandala.

Ad tales errores committendos interdum multum contulit mercium et fructuum a locis natalibus denominatio, ex qua alias multa colligi possunt ad notiones geographicas vel definiendas vel augendas. Eius

1) ibid. 277. 280. 2) ibid. 277. Similia tradit Geogr. Nub. p. 41. 3) Anc. Rel. 78. sqq. Repetiit Masûdius, infra p. 18. sqq. 4) apud cl. Weyers Ibn Khakân. p. 183.

5) Prorsus diversum videtur nomen insulae القمر vel القمرة ap. Geogr. N. p. 37. in mare Zingico sitae, et montium Africanorum, eodem modo vocatorum, unde fortasse pronuntiationis errore iam apud Ptolomaeum *montium lunae* nomen originem duxit. Cf. Sacyus ad Abdall. p. 7.

6) p. 203. Is ait arbori non esse fructum, quod annoto contra Sprengelium Gesch. der Botanik. ed. 2 I, 225, perhibentem apud Avicennam p. ١٦٣ eius fructum nominari هرنوع. Sed

rei exemplum ex multis, quae praesto sunt, unum eligo hic afferendum de *agallocho*, usitatissimo per totam Asiam odoramento, quod iam in S. Codice quater nomine אֲהָלִים vel אֲהָלוֹת (= अगरु?) commemorari probabile est. Est lignum arboris, quae a botanicis nomen accepit Excoecaria agallocha Linn. vel Aquilaria agallocha Roxb., inter Arabes descriptae ab Ibn Bathûtha[6]; cuius radices et interior truncus, cortice et partibus exterioribus putrescendo solutis, propter oleum, quod continent et quo colorem atrum maculis distinctum induunt, si cremantur, suavem diffundunt odorem. Ab Indis[7], Arabibus[8] et recentioribus Graecis[9] etiam in medicina adhibitum est; tandem eo ad variam quoque supellectilem et opera fabrilia usi sunt.[10]

Graece est *ἀγάλλοχον*[11] vel *ξυλαλόη*; apud recentiores medicos[12] etiam *ξυλόχιον*; quod legitur apud Cosmam[13], *ἀλόη*, idem lignum significet necesse est. Sanskrite usitatissimum est nomen अगरु vel अगुरु, sed sunt etiam multa alia, ut कृमिज, पारुष्य, अनार्यक, अनार्यज, वायस, कक्कुकिन्, समर्थक, जोङ्गक; praeterea haec, aut ab

ibi dicitur, هرنوع esse aroma agallocho simile, وهو عطر يشبه العود, quod ex terris Sqlavorum asportetur.

7) Suçruta ed. Calc. I, 138. 139.

8) Avic. l. mox laudando.

9) Cf. Salmas. Exercc. Plin. 742.

10) mj. noctt. I. ٢٨٨, ٢٩٨, ٣٠١ Habicht.

11) Quod fortasse ex prâkrito अगरुरुक्ख pro अगरुवृत्त Lassen Instit. l. prakr. p. 116. accedente vulgari literae caninae in l mutatione explicandum est.

12) cf. Salmas. l. l. 13) 337. C.

nigro eius colore ducta aut certam speciem nigram significantia: कालागुरु, कृष्णागुरु, कनक, काकतुण्ड, काल, काल्नीय, कालेय, कालीयक, विरट.[1] Arabibus plerumque audit عود *lignum*, prorsus ut Indis etiam काष्टक vel अग्निकाष्ट vocatur. alias قُطْر, قُطُر, رند, كباء, ايقاقون, منذل, لُوّة, لِيَّة (ἀλόη) Persis اكر (अगरु), راد بوى, هستدهان, آلواه (ἀλόη) porro اَنْجُوج, اَنْجُوج, اَلنَّجُوج, اَلنَّجَج, يَلَنْجُوج, يَلَنْجَج, quod idem esse nomen apparet, fortasse ab अनार्यज, prâkrite अणाज्जत derivandum. Etiam اود scribitur apud Persas. Syriace est ܐܗܠܘܝ, fortasse etiam ܟܠܟܡ.[2] Angli hodie nominant *agal wood, aloe wood*, Lusitani *aguila* aut, sonum linguae suae accommodantes, *páo de aguia*, unde apud nos interdum appellatur *Adlerholz*. Species eius multae Arabibus cognitae erant, pleraeque a loco natali denominatae, quae non omnes a nobis certo illustrari possunt. Primum affero القمارى, agallochum *Kumâricum*, ubique ad regnum Kumâr relatum,[3] quod in peninsula Indica fuisse supra dixi. Num etiam nunc agallocha in eius montibus crescat, mihi non prorsus liquet, quum scriptores de ea re dissentiant. Sed ut taceam, merces saepe etiam ab emporiis, unde pluri-

---

1) De pluribus ex his vocabulis male egit, ea per ambarum interpretatus, Wilford. As. Res. XI, 38.

2) Cf. Hexapl. Syr. ad Cant. 4, 14. Castellus etiam vocabulum ܩܘܪܩܡܐ per agallochum explicat ex Prov. VII, 17., ubi pro כרכם positum est, sed male, nam est crocus, ut recte Cant. 4, 14., sanskrite कुङ्कुम.

mum exportantur nominari, sexcenta sunt exempla rerum, quas regio per aliquod tempus frequenter aluit et quae postea inde prorsus evanuerunt. Arabes diserte testantur tunc in peninsula Indica fuisse agallochum,[4] et in Taprobane insula, cui cum litore contiguo eadem est plantarum ratio et copia, id inveniri tradunt Indopleusta et Qazvînius[5] et ipse ibi vidit Ibn Bathûtha[6], qui speciem ibi natam nominat كلنكى. Idem docetur in carmine Indico, ubi id inter merces, quas in australi India generatas eius victor Sahadevas domum misit, enumeratur:

ततः संप्रेषयामास रत्नानि विविधानि च
चन्दनागुरुकाष्ठानि दिव्यान्याभरणानि च
वासांसि च महार्हाणि मणींश्चैव महाधनान्

Altera tamen ex parte certum est, agallochum *Kamârense*[7] etiam ex insulis orientalibus asportatum esse, ex urbe Kamârah, quam in insula G'âva sitam esse locuples testis Ibn-Bathûtha tradidit.[8] Confundendorum inter se nominum causa fortasse fuit ipsum agallochum ab utroque loco exportatum. Duas eas fuisse species, inde colligi posse videtur, quod ab aliis[9] dicatur peior, ab aliis[10] optima esse species, quae القمارى vocatur. Kamârense autem laudat Ibn Ba-

3) Ibn Alvardi p. 120. Hyl. 4) In Râmanâ, sec. Iudopl. p. 22, de cuius situ nullum dubium esse potest.

5) Anc. Rel. p. 3. Qazv. 46. adde Sindabâd p. ٧٨ Langles.

6) p. 184. 7) Cum vocali a primae syllabae, unde seductus Firûzâbâdius etiam nomini قمار hanc a tribuisse videtur.

8) قمارة pag. 201. 9) Abulf. l. l. IV. 277. Geogr. Nub. 41.

10) Qazv. p. 68.

thûtha ut cerae instar molle, qui kalang'icum in Taprobana natum, quod eiusdem generis fuisse atque Kumâricum ex locorum vicinitate coniicere licet, hoc inferius esse dicit.[1] Ad agallochum Kamârense idem ait prope accedere *Qâqulicum* القاقلى, a portu قاقلة in eadem insula G'ava sito nomen gerens[2]; id tanquam exquisitissimum, ut videtur, nominatur in mj noctibus[3] et etiamnum eam speciem vulgo in usu esse, testatur Niebuhrius; is speciem ماوردى dictam huic praestare addit, de qua aliunde mihi nihil constat.[4] Agallochum in insula G'âva vel G'âba natum, الجاوى nominat Qazvînius.[5] Ad species spectatissimas

---

1) p. 203. 184.

2) p. 184. 204. 204. Quae Leeus ad primum locum adnotavit, emendatione egent. Ex Ibn Baitharo locum attulit, qui minime agallochum spectat, sed قاقلى plantam, qua secundum Qâmûsum cameli vescuntur; in altero, quem citat, loco Geographi Nub. de neutro sermo est, sed de قاقلّة, de qua etiam Avic. Can. p. ٢٢٣ agit et quam Sprengelius Gesch. d. Bot. ed. 2. I. 265. vult esse cardamomum. Fortasse est aroma, quod sanskrite inter multa alia nomina audit कक्कोल, de quo cf. Wilso.

3) II, ٢٧ Hab.

4) Beschr. von Ar. p. XXXVIII. ماوردى fortasse nominatum est propter odoris praestantiam, cum aqua rosacea comparatam.

5) p. 52. 60. Altera fortasse est Sumatra, cf. Lee ad Ibn Bath. p. 199. Hodie in insulis Indicis non amplius invenitur, si fides est Crawfurdii verbis apud Leeum p. 201 laudatis: *if*

pertinuit Çamficum, الصنفي, ἀγάλλοχον Σιναι apud Charitonem,[6] ex Çamf allatum[7] sed de hac quoque lis est, quum alii eam speciem optimam,[8] alii vilissimam esse dicant.[9] Species المندلي, unde etiam omne agallochum nominatur مندل, ex urbe Mandal venit, quae ubi sita fuerit nescio.[10] Qazvînius[11] agallochum ibi ait non crescere, sed maris fluctibus afferri; id si viride sit, nominari القامروني. Hoc *kâmarûni* Abuzaid[12] narrat esse omnium pretiosissimum et plerumque sigillo obsignari, ne adulteretur; vendi imprimis Multânae, quo a peregrinatoribus ad idolum colendum eo profectis afferretur. Etiam Abulfadâ eius

---

it (lignum agallochum) *be a native of the Indian islands, the countries, which produce it, have not yet been ascertained.* Etiam Niebuhr. Arab. p. 194. agallochum nonnisi ex Siam, Malacca et Sinis in Arabiam importari ait.

6) cf. Salmas. de homon. hyles iatricae. p. 7. 7) Anc. Rel. p. 13. 8) Abulf. IV. 177.

9) Qazv. p. 65. De definiendo terrae Çamf situ miror omnes, qui hucusque de ea re scripserunt, quantum scio, desperasse. Est C'amba regni Anamici provincia australis, M. Paulo III, 29. Ciamba, qui in ea lignum aloes abundare ait. Ad hoc agallochum etiam poeta Lusitanus alludere videtur his versibus X, 129.

Vês corre a costa que Champá se chama,
Cuja mata he do páo cheiroso ornada.

De चम्प regione Indiae, quae pars Bengaliae est, olim भद्र, hodie Bhagelpur, non cogitandum esse apparet; Sinensibus est Tchen pho. cf. Foo koue ki p. 328. ibique Klaproth et p. 388.

10) Fortasse sanskritum est मण्डल regio. 11) p. 72. 12) Anc. Rel. p. 100.

speciei mentionem fecit, utpote in montibus Kâmarûn Sinas inter et Indiam sitis[1] nati, in quo vocabulo nomen Kumâr inesse putares, nisi appareat, eos esse montes كامرو, quos invisit Ibn-Bathûtha a Bengalia Sinas versus in meridie Tubbeti sitos.[2] Est occidentalis Assamae pars, quae apud Indis nominatur कामरूप[3]; etiam Raghuvançae auctor et Kalhanas[4] regionem Prâgg'yotishensium, prope hanc sitam, utpote agallochi arboribus insignem commemorant. Ultimo loco nomino الصيموري[5] quod puto inde denominatum esse,

1) Ind. p. 50. prolegg. p. ۲۱ Jouy.

2) p. 195. 599. كامرو urbem Bengaliam inter et Khotan esse dicit Burhâni Qâti teste Johnson in lex. Pers. s. v. Urbs est etiam apud Qazvînium, qui in histor. natur. (cod. Gothan.) cap. de montibus hunc locum habet: جبل الكافور جبل عظيم مشرف على البحر وهو بارض الهند فى لحفه مدن كبيرة منها قامرون الذى ينسب اليه العود القامرونى ومنها قمار الذى ينسب اليه العود القمارى ومنها الصنف الذى ينسب اليه العود الصنفى وشجر الكافور ينبت فى لحف هذا الجبل *Mons camphorae mons in India est amplus super mare eminens, in cuius radicibus urbes magnae sitae sunt, ut Kâmarûn, unde denominatur agallochum Kâmarûnense et Kumâr et Çamf, unde agallochum Kumâricum et Çamficum originem habent. In eius radicibus etiam arbor camphorae crescit.* Sequitur deinde descriptio huius arboris fere eadem, quae in geogr. exstat s. v. Zânig' p. 53.

3) Raghuv. IV, 83. Fortase agallochi huius nomen prius sonuit القامروبى

4) ibid. 81. Raj. Tar. IV, 173.

5) Qazv. s. v. Çaimûr.

quod in urbe Çaimûr venditabatur; nam arbor in ea regione non crescit. Species, quæ ex terris transgangeticis afferebantur, etiam Indis fuisse cognitas, elucet e nomine अनार्यज, *extra Indiam natum,* quo interdum agallochum notant. Addo locum Avicennae de variis agallochi speciebus, inter quas etiam multæ sunt supra non commemoratae, de quibus certiora non habeo dicere.[6] *Optimu agallochi species est Mandalicum, quod secundum quosdam e media terra India affertur; deinde Indicum montunum, potissimum radice con-*

---

6) Avic. Can. p. ٢٣١. اجود اصنافه المندلى وبجلب من وسط بلاد الهند عند قوم ثم الذى يقال له الهندى وهو جبلى اصولى ويفضل على المندلى انه لا يولد القمل وهو اعنف بالثياب ومن الناس من لا يفرق بين المندلى والهندى الفاضل ومن افضل العود السمندورى وهو من سفالة وذلك بلد من بلاد الصين اخر بلاد الهند ثم القمارى وهو من سفالة الهند والصنفى وهو صنف من السفالة ومن بعد ذلك القاقلى والبرى والقطعى الصينى ويسمى بالقصمورى وهو رطب حلو ودون ذلك الخلاى والمانطاى واللوافى والريطافى والمندلى علقمه جيدة ثم اجود السمندورى الازرق الوزين الصلب الكثير الماء الغليظ الذى لا بياض له الباقى على النار وقوم يفضلون الاسود منه على الازرق واجود القمارى الاسود النقى من البياض الوزين الباقى على النار الغايظه (l. الغلظه aut الغليظ) الكثير الماء وبالجملة فالافضل العود الاغمس الخ Praeterea duobus aliis locis de eodem agallocho agit, ut ex descriptione apparet: p. ١٣٩ اغلاجون

stans, quod Mandalico praefertur, quia vermes non alit et vestibus maxime inhaeret; sunt tamen qui discrimen inter Mandalicum et optimum Indicum non statuant. Ad optimas species pertinet Samandûricum agallochum e Sufâlu allatum, quae urbs Sinarum pone Indiam sita est. Sequitur Kumâricum e Sufâla Indica, et Çamficum, quae regio ad Sufâlam pertinet. Deinde Qâqulicum et agreste[1] *et S.nense quod frustatim affertur et qadhmûricum nominatur; id viride et dulce est. His inferius est Halâicum et Mâbathâicum (?) et Lavâficum et Rabathâficum. (?) Mandalici cortex praestat. Optimum Samandûricum id censetur, quod caeruleum, ponderosum, durum, humore plenum, crassum neque albedine distinctum est, et igne tardius consumitur. Alii nigram eius speciem coeruleae praeferunt. Optimum Kumâricum est nigrum, nulla albedine distinctum, ponderosum, quod igne tardius propter crassitudinem suam consumitur, humore plenum. Omnino autem melius est agallochum, quo magis in aqua demergitur cet.*

Perlustratis his regionibus restat, ut exponamus, quinam viri eas inviserint earumque cognitionem Arabibus aperuerint. Harum duae sunt classes. Altera est eorum, qui aut mercatus causa aut inter nau-

هو خشب يوتبا به من بلاد الهند وبلاد العرب الخ
et p. ۱۳۳ اغالوجى خشب هندى او اعرابى عطر الخ
Sed ex nomine, quod respondet vocabulo ἀγάλλοχον et inde, quod ex Arabia afferri dicitur, quae nunquam illam arborem aluit (Niebuhr Arab. p. 144.) apparet, haec e Graeco versa esse et ab Avicenna vel alio quodam inserta esse, inscio, de eo iam s. v. عود actum esse.

ticos eo navigarunt, ad quorum narrationem multae res postea scripto mandatae referendae sunt.[2] Iam Abuzaid magnam partem eorum, quae memoriae tradidit ex talibus narrationibus, ut ipse profitetur, hausit.[3] Masûdius multos nautas de rebus peregrinis accurate percontatus est,[4] inter quos nominat Abu Yazîd Muhammed ben Yazîd Sîrâfensem, qui circiter annum Chr. 915. Sinas inviserat et quocum Baçrae consuetudinem habuit.[5] Abulfadâ saepissime mercatorum et peregrinatorum testimonia affert; etiam Qazvînius crebro fretus est testimonio nautarum, quorum quatuor nominat Mâhân ben Bahr Sîrâfensem, Zakaryâ ben Muhammed (vel ut alio loco legitur ben Yahya) ben Khâqân, Mûsâ Almubârak Sîrâfensem et Abdallam ben Amr ben Alâç.[6] Boni hi fuerunt homines fabulis quam maxime gaudentes, unde haud multum bonae frugis ex eorum narrationibus nobis traditum est. Scripti etiam sunt libri de navigatione maris Indici et Erythraei, quorum tres in nostram venere notitiam ex Said Ali ben Hussain, fortissimi et infelicis praefecti classis Turcicae, qui anno 1553 contra Lusitanos in hoc ipso mari bellum gessit et per Indiam et Persiam redux iter suum descripsit,[7] opere محيط *Oceanus* inscripto; eos vetustissimos esse

1) fort. leg. القاقلى البرى Qâqulicum agreste.

2) Cf. loc. Hag'i Khalfae, quem laudavi p. 33.

3) Anc. Rel. p. 45. 4) Apud Wahl Neue Arab. Anth. p. 152. 5) Not. et Extr. I, 12. 6) s. v. Zânig', Vâqvâq, Kunâm.

7) Librum, in quo expeditionem suam enarrat, interpretatus est Diez Denkwürdigkeiten von Asien II. 133 sqq. cf. Faria

dicit et auctorum nomina haec tradit: Laith ben Sehlan, Muhammed ben Shadan, Sahl ben Adan.[1] Unum superest eius generis opus in bibliotheca Escurialensi servatum, scriptoris ignoti de arte nautica commentarius, in quo praeter varia maris Arabici et Indici navigandi praecepta, multarum insularum et urbium historia traditur.[2]

Altera classis est eorum, qui aut itinera a se facta descripserunt aut e talibus itineribus Indiae descriptionem concinnarunt. Qui ex his mihi innotuerunt, breviter recensebo.[3] Temporis ratio primum locum assignat veteri Indopleustae, cuius nomen ae-

---

Asia portuguesa. II, 281, ubi solo nomine Alechalubij vocatur. Proelium, quod ipse in suo libro ait commissum esse die 26. Muharrami mensis 961 = 25. Iul. 1553, si epocha fugae die 16. Iulii sumitur fuisse, apud Fariam in diem 25. Aug. perperam ponitur.

1) De libro egit Hammer in Wiener Jahrbb. LXVII. Anzbl. p. 54. Journ. As. Soc. Beng. III, 545. V, 495. sqq.

2) Casiri II, 6. Inter Indicas urbes has commemorat Casirius: منجلور قاليقوت شاليت Mangaloram, Kalikut et Shâliât Codex scriptus est Kâhirae anno 779 (inc. 9. Mai. 1377); auctorem sexto aut ineunte septimo saeculo vixisse vult Casirius.

3) Antiquissimorum geographorum Arabum catalogum iam proposuit Fraehnius praef. ad Ibn Fuçlan. Petrop. 1823.

4) Omnibus nota est libri versio Gallica, quam Renaudotius Parisiis 1719 edidit hoc titulo: *Anciennes Relations des Indes et de la Chine de deux voyageurs Mahometans* etc. Non satis accurate eum Ibn Vahab nominarunt De Guignes alii. Perperam, ut iam observatum est, utrumque scriptorum pro peregrinatore habuit Renaudotius; qui nuper id de utroque negavit, dormitans librum legit; rectum iamdudum legi poterat apud Fraehnium l. l. p. XIV. not. Revera enim ano-

tatem non tulit; is anno 237 (inc. 4. Jul. 851) librum composuit, in quo, quid in India et Sinis observaverit, memoriae tradidit.[3] Ad hunc librum annotationes et additiones scripsit Abu Zaid Alhakim Sirâfensis paulo post annum 264 (inc. 12. Sept. 877), eo consilio ut collatis aliorum relationibus illius narrationem vel confirmaret vel emendaret. Altero loco nominandus est Ibn Khordâdbah[4] qui circa annum 300 (inc. 17. Aug. 912) diem supremum obiit.[5] Arabico, non Persico[6] sermone scripsit librum geographicum كتاب المسالك والممالك, *de viis et regnis* vel المسالك الى الممالك *de viis ad regna* inscriptum, in quo cum Indiam quo-

---

nymus prioris libri auctor Indiam eamque haud semel invisit, ut pluribus locis diserte docet: p. 22. nous en avons mangé (nempe carnem rhinocerotis) p. 38. j'en ai vu ur. p. 40. J'en vis un autrefois en la posture que je viens de dire, et étant retourné aux Indes au bout de seize ans, je le trouvai dans la même situation etc.

4) ابو القاسم عبيد الله بن عبد الله بن خرداذبه secundum Masudium vel عبد الله بن محمد بن خردبه sec. Hag'i Khalfam ap. Uylenbroek Irac. Pers. p. 5. 57.

5) فى حدود الثلثماية, quae Hag'i Khalfae verba Uylenbroekius p. 56 transtulit *vergente saeculo quarto*, sed quanquam non negem, ea verba ita interdum vertenda esse, hic tamen, ut iam demonstraut ea, quae ipse Uylenbroekius mox addidit, illo sensu accipienda sunt. Laudatur enim Ibn Khordâdbah a saeculi quarti scriptoribus, ut Masûdio, Hauqalida aliis.

6) Ut Uylenbroekius voluit, eo ut puto seductus, quod librum Persicum ab Ouseleyo in Anglicum sermonem translatum pro genuino Ibn Khordâdbahi opere haberet. Sed loci Masûdii duo (ap. Uylenbr. p. 57 et in Not. et Extr. VIII, 156) et Hag'i Khalfae unus (Uylenbr. p. 58) nullam Persicae

que tetigisse monstrat locus, quem ex eo laudat Geogr. Nub.[1] Sequitur Içthakhrius ابو اسحق الفارسى الاصطخرى auctor libri *climatum* كتاب الاقاليم, qui inter annos 900 et 925 Chr. scripsit.[2] Sindiam invisit eiusque terrae tabulam delineavit.[3] Editus est eius liber ex versione Persica in Anglicam linguam translatus ab Ouseleyo[4], eiusque codicem ms. adhuc servat bibliotheca Gothana. Circiter idem tempus G'aihanius محمد (al. ابو عبد الله (ابو نصر .al) زين الدين ابن احمد (بن على .al) الجيهانى Ismaelis I. et Naçri II principum Samanidarum vezîrus librum scripsit: كتاب المسالك فى معرفة الممالك *de viis in regnorum cognitionem.*[5] Hag'i Khalfa eum peregrinatores congregare solitum fuisse tradit eosque interrogasse de regionibus earumque proprietate, deinde quae ipsi

---

conscriptionis faciunt mentionem, id quod Hag'i Khalfa ex operis sui ratione omittere non potuit. Nexus, quo in loco libri التنبيه Masûdiani (Not. l. l.) inter opera geographica Arabica commemoratur, omnino prohibet, quominus de Persica lingua ab eo usurpata cogitemus.

1) p. 70.

1) Uylenbroek. l. l. p. 7—9. 2) ibid. p. 58.

3) The oriental geography of Ibn Hauqul.

4) Masudius ap. Sacyum Not. et Extr. VIII. 157. not. librum nominat فى صفة العالم واعجائبه الخ, quo fortasse argumentum, neque titulum indicare voluit.

7) Uylenbroek. p. 6. كان من دابه ان يجمع المتغربين ويسالهم عن البلاد وما فيه ويكتب منهم ما صح عنده بعد مراجعة كتب هذا الفن Et paucis interiectis وذكر عجائب الهند وغرائب السند

vera viderentur, literis consignasse, etiam libris de ea materia pervolutis. Inter alia cum praesertim egisse de mirabilibus Indiae et Sindiae rebus.[7] Ex eius libro locum de India citavit Geogr. Nub.[8] Musir ben Muhalhil ابو دلف مسعر بن مهلهل, vir etiam poeticae artis nomine clarus, sub annum 331 (inc. 14. Sept. 941) legatos regis Sinensis in eorum terras comitatus est, unde reversus iter suum libro descripsit, quam maximam saltem partem in magnum suum opus geographicum inseruit Yàqûtus.[9] Eo itinere etiam ipsam Indiam peragravit, ut plures loci a Qazvînio laudati demonstrant.[10] Ibn Hauqal ابو القاسم محمد بن حوقل, mercator Mauçulensis, inde ab anno 331 (inc. 14. Sept. 941) scientiae cupiditate ductus longis itineribus fere omnes terras muslimicas invisit, ex quibus redux sub

---

8) p. 39.

9) Frähn l. l. p. XXIII et VIII. not. putat sub Sinarum nomine hic peninsulam transgangeticam intelligendam esse. Revera apud Arabes omnes regiones transgangeticae nomine صين signantur; idem apud Indos factum esse ex quibusdam nominibus rerum colligendum videtur. Ut alia exempla minus luculenta omittam: optimam camphorae speciem vocant vel चीनकर्पूर vel द्वीपकर्पूरक cf. Wils. *Sinensem* vel *insulanam*, quod nonnisi de camphora Sumatrensi dictum esse potest. In Qazvînii geographia, clim. I, Musiri exstat locus de Sandâbil سندابيل urbe, quam caput Sinarum قصبة بلاد الصين ودار المملكة nominat, et pluribus verbis describit. Sed quaenam ea urbs sit me latet. Ipse eam invisit, ut ibi narrat: قال مسعر بن مهلهل دخلتها وهي مدينة عظيمة الخ

2) Qazv. s. v. Sind. Kashmîr. Kalah.

annum 366 (inc. 29. Aug. 976)[1] opus suum geographicum كتاب المسالك والممالك inscriptum concinnavit ita, ut id Içthakhrii libro quasi fundamento superstrueret suis observationibus aucto et perfecto.[2] Duo eius libri exempla aetatem tulerunt, alterum Bodlejanum, alterum inter thesauros Leidanos servatum, ex quo Sindiae descriptionem edidi. Fere eodem tempore Masûdius, qui e doctissimis Arabum scriptoribus est, (mort. a 345. inc. 14. Apr. 956.) longa per orbem terrarum itinera instituit, in quibus etiam Sindiam peragravit.[3] Geographiam tractavit praesertim in libro *Pratorum aureorum*, unde locus continuus de India infra editus petitus est; praeterea multis aliis locis res Indicas tangit,[4] quae omnia se multo copiosius in reliquis suis libris, *historia temporis* اخبار الزمان et in libro *medio* كتاب الاوسط exposuisse ait, qui libri ad nos non pervenerunt. Ibn al faqìh, de quo scriptore plura non habeo annotare, interdum de rebus Indicis laudatur a Qazvînio,[5] neque tamen satis bonae fidei

---

1) Uylenbr. l. l. p. 10—17. 2) cf. Exc. ad h. l.

3) Not. et Extr. I, 10.

4) De viduarum apud Indos cum maritis crematione, quam etiam Hauqalides commemorat, accuratius edoctus fuit Masûdius, qui recte tradit viduas ad id opus pium peragendum cogi non posse. Utrumque locum v. ap. Fraehn Ibn Fuçlân p. 251 sq. Masûdii verba sunt: وهذا الفعل من افعال الهند على حسب ما قلنا انفا الا ان الهند ليس من شانهم ان غرق المراة مع زوجها الا ان ترى المراة ذلك *Haec consuetudo etiam apud Indos obtinet, eodem modo quo exposuimus* (de Khazaris eundem morem ob-

mihi esse videtur. Eum hic commemoro, quum in iisdem locis, quales a Qazvînio in Historia naturali afferuntur, ipse se in illis regionibus, quae narrasset, vidisse testetur.[6] Unde et ipse ad peregrinatores pertinere videtur, quod si ita est, eum antiquiori tempori assigno, quia nominibus illis Râmanâ cet. utitur, quae postea cum aliis permutata sunt. Si idem est, quem Hag'i Khalfa[7] nominat Ibn al faqîh Hamadânensem, G'aihânio iunior est, quippe de quo ibi iudicium fert. Ultimo loco mentio fiât, etsi iam multo posterius vixit, Ibn Bathûthae, quo nemo copiosius Indiam descripsit.

Praeter hos fuerunt etiam, qui Indiam inviserent ad literarum Indicarum scientiam sibi comparandam. Id iam Abulmasharem[8] fecisse, eumque in urbe Benares literis studuisse, ait Abulfaçl[9], sed false, ut puto, quum id aliunde non cognitum sit neque etiam ab Ibn Khallikâno in eius vita tradatur. Post Indiae autem expugnationem eo profectus est Birûnius,[10] qui

servantibus) *nisi quod apud eos nulla vidua comburitur, nisi ipsa voluerit.*

5) s. v. Râmanâ, Zânig', Barthâbîl, Kumâr.

6) In cap. de insulis maris Sinici, ms. Goth. رايت بجزيرة زانج الخ, deinde de insula Râmanâ ait رايت فيها الخ

7) ap. Uylenbr. p. 5.

8) nat. 190. mort. a. 272. (inc. 17. Iun. 885) Ibn Khall. n. 130 II. ٥٩ Wüst., Casisi I. 351.

9) Ayeen Akbari, III, p. VII.

10) ابو الريحان محمد بن احمد البيرونى الخوارزمى ex urbe Birun Khovarezmiae, non Sindiae, ut male tradunt Hag'i Khalf. I, 154. et Abulf. ap. Büsching Mag. IV, 268 ex Ibn Saido.

obiit post annum 430 (inc. 2. Oct. 1038).[1] Eum tradit Abulfaragius[2] in Indiam migrasse ibique plures annos commoratum doctorum Indorum disciplinas edidicisse eosque Graecorum docuisse placita philosophica. Opera composuit clarissima de geographia imprimis mathemathica, ut *Canonem, cosmographiam* et librum *de locorum positionibus.*[3] Etiam Muhammed ben Ismaîl al Tanûkhi in Indiam profectus est eo imprimis consilio, ut Indorum astronomiam cognosceret.[4] Ibn Albaithâr, rei herbariae inter Arabes peritissimus, qui ad eius disciplinae studium longinqua itinera per Hispaniam Africam et Asiam instituit, etiam in Indiam venit, teste Leone Africano; Abulfadâ tamen et Ibn Abi Uçaibia, qui de eius vita scripserunt, eius rei mentionem non faciunt.[5]

---

1) Hag'i Khalfa l. l.

2) Hist. dyn. p. 348 ودخل الى بلاد الهند واقام بها عدة سنين وتعلم من حكمائهم فنونهم وعلمهم طرق اليونانيين فى فلسفتهم Eadem tradit Casiri I, 322.

3) كتات تحديد الاماكن لتصحيح مسافات المساكن Ben Ayâs in Not. et Extr. VIII, 17.

4) Casiri I 439 ex تاريخ الحكماء. Locum infra afferam.

5) Mort. a. 646 (inc. 26 April 1248). Leo Afr. ap. Hottingerum Biblioth. quadrip p. 271. Abulf. ap. Casirium I, 277. Ibn Abi Uzaibia ap. Diez Anal. med. p. 16.

من ملوك الهند وفيهم من تملكه [1] بر وبحر واما البلهرى [2] فبين دار ملكه وبين البحر مسيرة ثمانين فرسخا سندية والفرسخ ثمانية اميال وله جيوش وفيلة لا [3] تدرك كثرتها واكثر جيوشه رجالة لان دار ملكه بين الجبال [4] ويناويه من ملوك الهند [5] ممن لا بحر له [6] بوورة صاحب مدينة القنوج [7] وهذا الاسم [8] بوورة سمة لكل ملك يلى هذه المملكة وله جيوش مرتبة على الشمال والجنوب والصبا والدبور [9] لانه من كل وجه من هذه الوجوه [10] يلقاه ملك محارب له وسنذكر جملا من اخبار ملوك السند والهند وغيرهم من ملوك الارض فيما يرد من هذا الكتاب عند ذكرنا البحر وما فيها وما حولها من العجائب والامم ومراتب الملوك وغير ذلك وان كنا قد اسلفنا ذلك فيما مر من كتبنا وبالله التوفيق ولا حول
ولا قوة الا بالله

---

1) A. برا و بحرا 2) B. فانه بين الديار 3) B. يدرى 4) B. وساوية 5) A. من 6) A. فوورة C. يوزرة A. mox لوذورة 7) Hic finit C. 8) Pro verbis inde usque ad مرتبة B. solum الذى praebet. 9) B. لان 10) B. يلقى منها ملكا محاربا

تلك حاله تطرح فى كل يوم فى ذلك الغدير لبنة من ذهب[1] ما عاش ذلك الملك من الزمان لا يمس منه شى فاذا مات الملك اخرجها القائم بعده كلها فلم يدع منها شيا واحصيت ثم اديبت وفرقت على اهل بيت المملكة رجالهم ونسائهم واولادهم وقوادهم وخدمهم على منازلهم ورسوم كل صنف منهم فما فضل بعد ذلك فرق على اهل المسكنة والضعف ثم دون عدد لبن الذهب ووزنه وقيل ان فلانا الملك ملك من الزمان كذا وكذا سنة وخلف من لبن الذهب فى غدير الملك كذا وكذا لبنة [2]وانما فرقت بعد وفاته فى اهل مملكته والفاخر عندهم لمن امتدت ايام ملكه [3]وزاد عدد لبن الذهب فى تركته]

واعظم ملوك الهند فى وقتنا هذا البلهرى صاحب مدينة [4]المانكير واكثر ملوك الهند تتوجه فى [5]صلواتها نحوه وتصلى لرسله اذا وردوا عليهم ويلى مملكة البلهرى ممالك كثيرة [6]للهنود ومنهم ملوك فى الجبال لا بحر لهم مثل الراى صاحب [7]القشمير وملك [8]الطافن وغير ذلك

---

1) C. الذهب 2) C. وانها 3) C. وزادت 4) B. المامكير للهنون ومنها 5) A. صلاتها 6) Pro verbis للهنود ومنهم B. القسمبين 7) B. ونلهمد C. فى الهند منها منهم B. 8) B. الطامى C. الكافن

عليه فدعا له [1] اهل مملكته وجزوه خيرا ثم امر بالراس فغسل وطيب وجعله فى ظرف [2] ورده الى الملك القائم ببلاد القمار فكتب اليه ان الذى حملنا على [3] ما فعلنا بصاحبك بغية علينا وتاديبا لامثاله وقد بلغنا ما اردناه ورايئا رد راسه اليك اذ لا درك لنا فى جيشه ولا فخر لما ظفرنا به منه واتصل الخبر بملوك الهند والصين فعظم المهراج فى اعينهم وصارت ملوك القمار من بعد ذلك كلما اصبحت قامت وحولت وجوهها نحو بلاد الزانج فسجدت وكبرت للمهراج تعظيما له

قال المسعودى ومعنى غدير لبن الذهب ان قصر المهراج كان على غدير صغير متصل بالخليج الاكبر من خلجان الزانج يغلب على هذا الخليج ماء البحر بالمد وينصب عنه الماء العذب بالجزر فاذا كان صبيحة كل يوم دخل قهرمان الملك ومعه لبنة قد سبكها من ذهب فيها [4] عدة امناء قد خفى عنا مبلغ وزنها فيطرحها بين يدى الملك فى ذلك الغدير فاذا كان المد علاها وما كان مجتمعا معها من امثالها وغمرها فاذا كان الجزر نضب [5] عنها واظهرها فلاحت فى الشمس والملك مطلع عليها عند جلوسه فى المجلس المطل عليها فلا تزال

---

1) C. om. اهل 2) C. ورد 3) A. om. ما 4) C. مع
5) C. عليها

نلته ولا اوجبه سبب يسهل السبيل اليه فلم يجد جوابا
فقال له المهراج اما انك لو تمنيت [1]ما تمنيته من النظر
الى راسى [2]فى طشت بين يديك اباحة ارضى وملكها
والفساد فى شى منها لاستعملت ذلك كله فيك لكنك
تمنيت شيا بعينه فانا فاعله بك وارجع الى بلدى من
غير ان امد يدى الى شى من بلادك مما دق [3]او جل
لتكون عظة لمن بعدك ولا يتجاوز كل [4]قدر ما قسم
له [5]وان يستغنم العافية من وجدها ثم ضرب عنقه واقبل
على وزيره فقال جزيت [6]خيرا من وزير وقد صح
عندى انك اشرت على صاحبك بالراى لو قبل منك فانظر
من يصلح للملك بعد هذا الجاهل فاقمه مقامه وانصرف
من ساعته راجعا الى [7]بلاده من غير ان يمد هو او
احد من اصحابه يده الى شى من بلاد القمار فلما رجع
الى مملكته قعد على سرير ملكه واشرف على غديره
[8]المعرف بغدير لبن الذهب [9]ووضع الطشت بين يديه
وفيه راس الملك ملك القمار واحضر وجوه اهل مملكته
وحدثهم بخبره والسبب الذى حمله على ما اقدم

1) C. om. ما تمنيته que ad فلم 2) C. والطشت 3) A. وجل 4) C. وما قدره 5) C. pro verbis وان — ضرب praebet وضرب 6) C. خير 7) C. بلده ولم يمد 8) C. المعروف 9) A. والطشت

يقدح فى الملك ويضع منه [1] وامره بستر ما جرى بينهما
وان يعدل الف مركب [2] من اوسط المراكب بالتهيا
وينتدب لكل مركب منها [3] من جملة السلاح وبرهة
الرجال من يستقل به واظهر انه يريد التفرج والتنزه فى
[4] جزائر مملكته وكتب الى الملوك [5] الذين فى هذه الجزائر
وهم فى طاعته [6] وجملته بما غرم [7] عليه من زيارتهم
والتنزه فى جزائرهم حتى شاع ذلك وتاهب [8] كل ملك
فى جزيرته بما يصلح للمهراج فلما استتمت امورة
[9] وانتظمت شوونه دخل [10] المراكب وعبر بها وبالجيش الى
[11] مملكة القمار فلم يشعر ملك القمار حتى هجم
[12] على الوادى المفضى الى دار ملك القمار فاخذ رجاله
واخذ قواد داره على سبيل غرة واحتوى على دار مملكته
وصار اهل المملكة بين يديه فامر بالنداء بالامان وقعد
على السرير الذى كان يجلس عليه ملك القمار وقد
اخذه اسيرا فاحضره واحضر وزيره وقال للملك ما حملك
على [13] تمنى ما ليس فى وسعك [14] ولا لك فيه حظ لو

---

1) C. om. وامره 2) C. om. من اوسط المراكب 3) C. من السلاح والرجال ما 4) C. جزائره 5) C. الذين هم فى طاعته 6) C. وجملة 7) A. عليهم 8) A. ملك كل جزيرة 9) Haec duo verba om. C. 10) C. المركب 11) C. ملكه 12) C. tantum على دار 13) C. add. ما 14) C. om. quae leguntur us-

مملكة المهراج وجلالتها وكثرة عمارتها وما تحت يده من الجزائر فى [1] نفسى شهوة كنت [2] احب بلوغها فقال له الوزير وكان ناصحا وقد علم الشرعة منه وما هى ايها الملك فقال كنت احب ان ارى راس المهراج ملك الزانج فى طشت بين يدى فعلم الوزير ان الحسد اثار هذا الفكر فى نفسه واخطر هذا بباله فقال ايها الملك ما كنت احب ان يحدث الملك نفسه بهذا اذ لم يجر بيننا وبين هولاء القوم فى قديم الزمان [3] وحديثه ترة ولا راينا منهم سوءا وهم فى جزائر نايبة [4] عنا غير مجاورين لنا فى ارضنا ولا طامعين فى ملكنا وبين مملكة القمار ومملكة المهراج عشرة ايام الى عشرين يوما عرضا فى البحر ثم قال له الوزير ليس ينبغى [5] للملك ان يقف على هذا احد ولا يعيد [6] فيه قولا فغضب ولم يسمع من الناصح واذاع ذلك لقواده ومن كان بحضرته من وجوه اصحابه فنقلته الالسن حتى شاع واتصل بالمهراج وكان [7] جزلا متحنكا قد بلغ فى السن مبلغا متوسطا فدعا وزيره واخبره بما اتصل به وقال له انه ليس يجب [8] مع ما قد شاع من امر هذا الجاهل وتمنيه ما تمناه بحداثته وغرته وانتشار ذلك من قوله ان يمسك عنه فان ذلك مما

---

1) A. نفس 2) C. om. احب 3) C. ولا حديثة 4) A. om. عنا 5) C. ايها الملك 6) C. add. الملك
7) C. جريا 8) C. om. مع

سيرهم وما كان [1] يليهم فى صدر الزمان ان ملكا من ملوك القمار من الهند ومن هذه المملكة والصقع من ارض الهند يحمل العود القمارى واليها يضاف وليس هذه البلاد جزيرة من جزائر البحر بل هى شاطى بحر وجبال وليس فى كثير من ممالك الهند اكثر عددا من رجالهم ولا اطيب [2] رايحة من افواههم لاستعمالهم السواك كاستعمال اهل ملة الاسلام لذلك ولذلك يرون تحريم الزنا من بين الهند ويجتنبون [3] كثيرا من القاذورات ويجتنبون [4] الانبذة وان كانوا فى هذا الفعل خاصة مساوية لعوام الهند واكثرهم رجالة لكثرة الجبال فى بلادهم والاودية وقلة السهولة [6] والانحاء وبلد قمار هذا مشار لبلاد مملكة المهراج ملك الجزائر [7] كالزانج وكله [و]سرنديب وغيرها فذكروا انه تقلد الملك على بلاد القمار فى قدم الايام حدث متسرع وانه جلس يوما فى قصره على سرير ملكه وهو مشرف على نهر عظيم [8] تجرى الماء العذب كدجلة والفرات وبين قصره والبحر مسيرة يوم ووزيره بين يديه اذ قال لوزيره وقد جرى ذكر

---

1) B. بينهم 2) C. ريحا 3) A. كثير 4) A. الانسبدة
5) A. كثيرة 6) Pro omnibus quae sunt inter وان المملك C. nihil praebet nisi جلس et الانحاء 7) A. hic et infra الرايج; C. infra الرانج, المذكور quae vitia sunt. 8) C. om. تجرى الماء العذب

غيرهم وكذلك بيت [1] الوزراء والقضاة وسائر اهل المراتب لا [2] يغير ولا يبدل

والهند تمنع من شرب الشراب [3] وتعيب شاربه لا على طريقة التدين [4] لكن تنزها [5] عن ان يوردوا على عقولهم ما يغشيها ويزيلها عما وضعت له فيهم فاذا صح عندهم عن ملك من ملوكهم شربة استحق الخلع [6] عن ملكه [7] اذ كان لا يتاتى [8] التدبير والسياسة مع الاختلاط [9] وربما يسمعون السماع والملاهي ولهم ضروب من الالات مطربة تفعل في الناس افعلا مرتبة من ضحك وبكاء وربما يسقون الجوارى [10] فيطربن بحضرتهم [11] فتطرب الرجال لطرب الجوارى وللهند سياسات كثيرة قد اتينا على كثير [12] منها ومن اخبارهم وسيرهم في كتابنا في اخبار الزمان والاوسط وانما نذكر في هذا الكتاب لمعا

[13] [ومن [14] طريف اخبار ملوك الهند والعجيب من

1) B. الوزارة 2) A. تغير et تبدل 3) B. وينفون
4) B. ولكن 5) B. om. عن 6) B. من 7) B. اذا
8) A. C. add. له 9) B. om. omnia inter وربما et وبكاء, vitiose ut apparet, simili sequentis enuntiationis initio seductus. 10) B. فيطربون 11) B. C. فيطرب 12) A. C. من pro منها ومن 13) Omnia hæc uncis inclusa desunt in B. 14) C. طوائف

قال المسعودى ورايت فى بلاد سرنديب وهى جزيرة من جزائر البحر اذا مات ملكهم [1] صير على عجلة قريبة من الارض صغيرة البكر [2] معدة لهذا المعنى وشعرته تنجر على الارض [3] وامراة بيدها مكنسة [4] تحثت التراب [5] على راسه وتنادى ايها الناس هذا ملككم بالامس قد [6] جاز فيكم حكمه [7] وامره قد صار الى ما ترون من ترك الدنيا وقبض روحه ملك [8] الموت وللحى [9] القديم الذى لا يموت فلا تغتروا بالحيوة بعده وكلام هذا معناه من الترهيب والترهيد فى هذا العالم ويطاف به [10] كذلك فى جميع شوارع المدينة ثم يفصل [11] باربع قطع وقد هئى له الصندل والكافور وسائر انواع الطيب فيحرق بالنار ويذرى رماده فى [12] الرياح [13] وكذلك فعل اكثر اهل الهند بملوكهم وخواصهم لغرض يذكرونه ونهج [14] يتيممونه فى المستقبل [15]

والملك مقصور فى اهل بيت لا [16] ينتقل عنهم الى

---

1) B. صور 2) B. مستعدة 3) B. وامراته, contra Anc. Rel. 4) A. C. تحتثوا 5) B. على راسها sed contra Anc. Rel. 6) A. ملككم وجاز 7) B. وقد صار 8) A. الملوك 9) A. القيوم 10) B. om. كذلك فى جميع 11) B. اربع قطاع 12) C. الهوا 13) A. add. به 14) A. يمسونه 15) B. add. من الزمان 16) A. C. ينقل

وطبعه [1] السوداء والبرودة اسود لون النفس فى كمودة افعاله فى الزنج والعبيد وفى الرصاص بعد والحديد

[2] وقد كان طاووس اليمانى صاحب عبد الله بن [3] العباس لا ياكل من ذبيحة [4] الزنجى ويقول انه عبد مشوه خلقه وبلغنا ان ابا العباس الراضى [5] بالله بن المقتدر [6] كان لا يتناول شيا من [7] يد اسود ويقول انه عبد مشوه [8] خلقه فلست ادرى اقلد طاووسا فى مذهبه ام [9] لضرب من الاراء والنحل وقد صنف عمرو بن بحر الجاحظ كتابا فى فخر السودان [10] ومناظرتهم مع البيضان

• والهند لا تملك الملك عليها حتى يبلغ من عمره اربعين سنة [11] ولا تكاد ملوكهم تظهر [12] لعوام الا فى برهة من الزمان معلومة [13] ويكون ظهورها [14] للنظر فى امور الرعية لانّ فى نظر العوام عندها الى ملوكها [15] خرقا لهيبتها واستخفافا بحقها والرياسات عندها [16] ولا تجوز الا بالتخير ووضع الاشياء [17] مواضعها من مراتب السياسة

1) A. السواد والبرودة (2) B. ولقد (3) B. عباس (4) A. الزنج C. الاسود (5) باللـه om. B. 6) B. add. باللـه (7) B. om. يد (8) A. om. خلقه (9) B. بضرب (10) A. ومناظراتهم (11) In C. desunt quae leguntur a ولا usque ad السياسات (12) لعوامهم (13) B. وتكون (14) om. B. للنظر (15) pro خرقا A. دائما اسقاطا (16) A. لا (17) A. C. مراتبها من المراتب والسياسات

شيا كما هو موجود فى الزنجى الــذى حمى موضعه فاثرت فيه الاشخاص الفلكية [1]جذبت الرطوبات الى اعاليه فاجحطت عينيه واعدلت شفتيه وافطست انفه [2]وعظمت ذكره واشالت راسه بكثرة جذب [3]الرطوبات الى اعالى بدنه فخالف بذلك مزاج دماغه عن الاعتـدال فلم تقدر النفـس على اظهار فعلها [4]فيه بكـمـال [5]ففسد تمييزه واخرجت الافعال العقلية منه وقـد تكلم الناس ممن تقدم وتاخر فى علة تكوين السـودان ومواضعهم من الفلك وان الكواكب السبعة من النيرين والخمسة [6]تولت افعالهم [7]وانفردت باختراعهم واثرت فى اجناسهم [8]وليس كتابنا هذا مفردا لهذا المعنى فنورد فيه ما قالوا فى ذلك وقد ذكر جميع ما قالوا فيما وصفنا واوردوه من البراهين على ما ذكرنا فى كتابنا فى اخبار الزمان واتينا على وصف قول من اضـاف فعلهم الى رجـل من المنجمين ممن تقدم وتـاخر وقد وصف بعض شعرا المنجمين وعلماء الفلكين ممن تاخر [9]فى الاسلاميين [10]فى شعره ما ذكرنا فقال

والشيخ منها زحل العلوى   شيخ كبير ملك قـوى

1) C. جذب 2) A. وعظمته omisso ذكره 3) الرطوبات om. A. 4) C. منه 5) A. ففسل 6) C. تولى 7) C. وانفرد 8) Pro omnibus quae leguntur a وليس usque ad من اضاف فعلهم C. tantum praebet واضافوه 9) C. من 10) C. شعر له

1 الزنوج والدمادم وسائر الاجناس وقـــد ذكر جالينوس في الاسود عشر خصال اجتمعت 2 فيه ولم توجد في غيره تفلفل الشعر وخفة الحاجبين وانتشار المنخرين وغلظ الشفتين 3 وتحدد الاسنان ونتن الجلد 4 وسواد 5 الخلق وتشقيق اليدين 6 والقدمين وطول الذكر وكثرة الطرب قال جالينوس وانما غلب على الاسود الطرب لفساد دماغه فضعف لذلك عقله وقـد قال 7 غير جالينوس في طرب السودان وغلبة الفرح عليهم وما خص به الزنج من ذلك دون سائر السودان في 8 الاكثار من الطرب امورا قد ذكرناها فيما سلف من كتبنا

9 وقد قال يعقوب بن اسحق الكندى في بعض رسائله في افعال الاشخاص العلوية والاجسام السمـــاوية في هذا العالم ان جميع ما خلق الله تعالى صير بعضه لبعض علـلا فالعلة تفعل في معلولها اثار ما هى 10 لـه به علة وليس يوثر 11 المفعول المعلول في علته الفاعلة والنفس علة الفلك لا معلولة 12 له فليس يوثر الفلك فيها اثرا الا ان من طباع النفس ان تتبع مزاج البدن اذا لم تجد

---

1) B. الزنج والدادم 2) om. A. فيه 3) B. وتحديد 4) A. وسوء 5) B. الحدق 6) B. C. الرجليـــن 7) B. om. غير 8) B. الاكثر 9) Omnia quæ sequuntur usque ad وقـد كان طاوس اليمانى in pag. ١٦ omittit B. 10) A. لديه علة 11) C. add. الفعل 12) C. om. له

سنة ولما هلك [1] اختلفت الهند فى ارائهم فتحزبت الاحزاب وتجيلت الاجيال وانفرد كل رئيس بناحية [2] فتملك على ارض السند ملك وتملك [3] على ارض القنوج ملك وعلى ارض القشمير ملك وتملك على مدينة [4] مانكير وهى الحوزة الكبرى ملك يسمى [5] بالبلهرى فصارت [6] سمة لمن طرى بعده من الملوك فى هذه الحوزه الى وقتنا هذا وهو سنة اثنين وثلثين وثلثماية

وارض الهند ارض واسعة فى البر والبحر والجبال وملكهم متصل بملك [7] الزانج وهى دار مملكة المهراج ملك الجزائر وهذه المملكة [8] فرز بين مملكة الهند والصين وتضاف الى الهند والهند متصلة مما يلى الجبال بارض خراسان والسند الى ارض التبت وبين هذه الممالك تباين وحروب [9] ولغاتهم مختلفة وارآؤهم غير متفقة والاكثر منهم يقول بالتناسخ وتنقل الارواح [10] على حسب ما قدمنا انفا

والهند فى عقولهم وسياساتهم وحكمتهم [11] وصحة امزجتهم وصفاء [12] الوانهم بخلاف سائر السودان من

---

1) B. اختلف 2) B. فملك 3) B. om. على 4) A. B. مناكير 5) ita ubique pro vulgato البلهرا 6) C. سنة A. سيمة 7) A. الراوسج 8) A. فرد 9) A. والوانهم 10) B. الى 11) B. add. وصفاتهم ولغات 12) pro الوانهم B. ازهانهم ودقة نظرهم

يذكورونه فى الدهور والاعصار وما [1]يقتضيه سائر المؤثرات العلوية فى هذا العالم ولارتباط نفوس الناطقين بها ولليونانيين والروم ولغيرها من الامم فى الشطرنج كلام ونوع من اللعب [2]بها قد ذكر ذلك [3]الشطرنجيون فى كتبهم ممن تقدم منهم الى الصولى والعدلى واليها كان انتهاء اللعب فى هذا العصر

فكان ملك بلهيت [4]الى ان هلك ثمانين سنة وفى بعض النسخ انه ملك ثلثين ومائة سنة ثم ملك بعده [5]كورش فاحدث للهند اراء فى ديانات على حسب ما راى من صلاح الوقت وما [6]يحتمله من التكليف اهل العصر وخرج من مذهب من سلف وكان فى مملكته وعصره سندباد وله كتاب الوزراء السبعة والمعلم والغلام وامراة الملك [7]فهو الكتاب المترجم بكتاب السندباد وعمل فى [8]حياة هذا الملك الكتاب الاعظم فى معرفة العلل والادواء والعلاجات [9]وشكلة الحشائش وصورة

فكان ملك هذا الملك الى ان هلك عشرين ومائة

1) A. C. تقتضيه 2) A. بما ذكر 3) A. C. لعاب الشطرنج 4) B. add. ملك الهند 5) A. كوش, cum Ismaele Shah. 6) A. يحمله 7) A. vitiose وكان فى مملكته وعصره 8) B. خزانة 9) ita codd. at Ism. Shah. واشكال الحشائش و صفاتها ومنافعها ومضارها

الرئيس وكذلك 1من يليه من 2القطع واقام 3ذلك مثالا للاجسام العلوية التى هى الاجسام السماوية من السبعة والاثنى عشر 4واثرد كل قطعة منها بكوكب وجعلها ضابطة المملكة فاذا كان 5عدو من اعدائه فوقعت 6فيهم حيلة فى الحروب نظروا من اين 7يوتوا فى عاجل واجل وللهند فى لعب الشطرنج سر يسرونه فى تضاعيف حسابها ويتغلغلون بذلك الى ما علا من الافلاك 8وما اليه ينتهى من العلة الاولى فى ان مبلغ اعداد اضعاف الشطرنج ثمانية عشر الف الف الف الف الف 9الف واربعماية الف وستة واربعون الف الف الف الف وسبعماية 10واربعة واربعون الف الف الف الف وثلثة وسبعون الف الف الف وسبعماية الف الف 11وتسعة الاف الف وخمسماية الف واحد وخمسون الفا وست ماية 12وخمسة عشر ولمراتب هذه 13الالوف الستة الاولى ثم الخمسة التى هى الف الف خمس مرار ثم اربعة ثم ثلثة ثم 14واحد 15لها عند الهند معانى

1) A. C. ما يليها 2) B. القطائع 3) A. لذلك C. على ذلك 4) A. واقر B. وايرد 5) A. C. عدوا 6) B. منهم 7) A. C. اوتوا 8) B. وما اليه منتهى العلة 9) Hic decem verba om. B. 10) واربعة ut numerum restituerem addidi. 11) A. C. male سبعة 12) B. وخمس عشرة 13) C. الالاف A. الاف 14) واحدة 15) om. A. C. لها

فقتله مبارزة فكان ملك فور الى ان [1] هلك اربعين ومابة سنة

ثم ملك بعده [2] دبشليم وهو الواضع كتاب [3] كليلة ودمنة الذى [4] نقله ابن المقفع وقد صنف سهل بن هرون [5] للمامون كتابا ترجمه [6] بكتاب بقلة وعفرة يعارض فيه كتاب كليلة ودمنة فى ابوابه وامثاله يزيد عليه فى حسن نظمه وكان ملكه ماية [7] وعشرين سنة وقيل غير ذلك

ثم ملك بعده [8] بلهيت وصنعت فى ايامه الشطرنج فقضى بلعبها على [9] النرد وبين [10] الظفر الذى [11] يناله الحازم والنكبة التى تلحق الجاهل وحسب حسابه ورتب لذلك كتابا للهند يعرف [12] بطروحكا يتداولونه بينهم ولعب بالشطرنج مع حكمائه وجعلها مصورة تماثيل مشكلة على صور الناطقين وغيرهم من الحيوان [13] مما ليس بناطق وجعلهم درجات ومراتب ومثل [14] الشاه بالمدبر

---

1) A. C. قتل 2) Ita e vulgari scriptura dandum censui pro corruptis C. ديسلم B. دستلم A. cum Ism. Shah. بيسلم 3) A. وكلياة دمنة 4) B. هو لابن 5) B. الكتاب للمامون 6) B. om. بكتاب 7) A. وعشر سنين 8) A. ثلهيث C. يلهيت ita etiam Ism. Shah. 9) A. النرديبن C. النردين 10) B. add. من 11) B. ناله 12) A. C. طرق جنكا 13) B. ممن 14) A. C. الشياة

ولا بالحيل فى هذه الدنيا وان الرزق لا يتاتى فيها بالحذق
وقد ذكر ان ازدشير بن بابك اول من 1 صنع النرد
ولعب بها 2 واورى تقلب الدنيا باهلها واختلاف 3 امورها
وجعل بيوتها اثنى عشر بعدد الشهور وجعل كلابها
ثلثين 4 كلبا بعدد ايام 5 الشهر وجعل 6 الفصين مثالا
للقدر وتقلبه باهل الدنيا وان الانسان يلعب بها فيبلغ
باسعاد القدر اياه فى مراده باللعب بها 7 ما يريده وان
8 الحاذق الفطن لا يتاتى له ما 9 تاتى لغيره اذا اسعده
القدر 10 فان الارزاق 11 والحظوظ فى هذه الدنيا لا تنال
الا 12 بالجدود

ثم ملك 13 زامان بعد الباهبود وكان ملكه نحوا
من خمسين ومائة سنة ولزامان 14 سير واخبار وحروب مع
ملوك فارس وملوك الصين قد اتينا على الغرر منها فيما
سلف من كتبنا

ثم ملك بعده فور وهو الذى واقعه الاسكندر

---

1) A. لعب بالنرد ووضعها 2) A. C. وراى 3) A. C. امرها 4) B. om. كلبا 5) A. C. الشهور 6) C. القصيين B. المفيض 7) A. من يريد 8) B. الحازم 9) A. يتاتى 10) A. C. وان 11) A. الحطوط B. الحصوص 12) A. بالجد 13) Ism. Shah. رامان 14) B سيرة

موسى [1] السنوبختى فى كتابه المترجم بكتاب الاراء والديانات مذاهب الهند وارائهم والعلة التى لها [2] ومن اجلها احرقوا انفسهم بالنيران وقطعوا اجسامهم بانواع العذاب [3] فما تعرضا لشى مما ذكرناه ولا يمما نحو ما [4] وصفناه

وقد تنوزع فى البرهمن فمنهم من زعم انه ادم وانه رسول [5] من الله الى الهند ومنهم من [6] يقول انه كان ملكا على حسب ما ذكرنا وهذا اشهر

ولما هلك البرهمن جزعت عليه الهند جزعا شديدا وفرغت الى نصب ملك عليها من اكبر ولده [7] وكان ولى عهده ابيه والموصى اليه من ولده وهو [8] الباهبود فسار فيهم [9] سيرة ابيه واحسن النظر لهم وزاد فى بناء الهياكل وقدم الحكماء وزاد فى مراتبهم وحثهم على تعليم [10] الناس الحكمة وبعثهم على طلبها فكان ملكه الى ان هلكماية سنة وفى ايامه [11] عملت النرد واحدث اللعب بها وجعل ذلك [12] مثالا للمكاسب فانها لا تنال [13] بالكيس

---

1) B. فلم يعرضنا النوبختى 2) B. من 3) A. C. فلم يعرضنا لشى ما B. ذكرنا 4) B. وصفنا 5) A. om. من 6) A. C. زعم 7) B. فكان ولى عهده ابنه الموصى 8) B. الناهود hic et infra. 9) A. سير ابيهم 10) A. om. من الناس 11) B. عمل 12) A. مثلا 13) B. بالكسب

الغرض غير مدرك 1 والتقصير مانعا من الادراك فقال الحكيم الثالث الواجب علينا ان نبتدي بمعرفة انفسنا التى هى اقرب الاشياء منا ونحن اولى بها وهى اولى بنا 2 قبل ان نتفرغ الى علم ما 3 بعد عنا قال الحكيم الرابع لقد ساء وقوع من وقع موقعا احتاج فيه الى معرفة نفسه قال الحكيم الخامس من هاهنا وجب الاتصال بالعلماء 4 الممدين بالحكمة قال الحكيم السادس الواجب على المرء المحب لسعادة نفسه الا 5 يغفل عن ذلك لا سيما اذا كان المقام فى هذه 6 الدار ممتنعا والخروج منها واجبا قال الحكيم السابع 7 انا لا ادرى ما تقولون غير انى 8 خرجت الى الدنيا مضطرا وعشت فيها حائرا واخرج منها كارها فاختلف الهند ممن سلف وخلف 9 فى اراء هولاء السبعة وكل 10 قد اقتدى بهم وتمم مذهبهم ثم 11 تفرقوا بعد ذلك فى مذاهبهم وتنازعوا فى ارائهم فالذى وقع عليه الحصر من طوائفهم 12 سبعون فرقة

قال المسعودى وقد رايت 13 ابا القاسم البلخى ذكر فى كتاب عيون المسائل والجوابات وكذلك الحسن بن

---

1) B. وكان التقصير 2) B. من قبل 3) B. بعدنا 4) B. الممدودين 5) A. C. يفعل ذلك 6) B. الدنيا 7) A. C. ما ادرى 8) B. اخرجت الى هذه 9) C. اراء هذه B. اراثها 10) om. A. C. 11) A. شرع 12) B. سبعين 13) B. ابا القسم

صفر [1]يتقلدون بها كحمائل السيوف [2]فرزا بينهم وبين غيرهم من انواع الهند وقد كان اجتمع منهم فى قديم الزمان [3]فى ملك البرهمن سبعة من حكمائهم [4]والمنظور [5]اليه منهم فى بيت الذهب فقال بعضهم لبعض [5]اجلسوا حتى نتناظر فننظر ما قصة العالم وما سره ومن اين اقبلنا والى اين نمر وهل [6]اخراجنا من عدم الى وجود حكمة [7]ام ضد لذلك وهل خالقنا [8]المخترع لنا والمنشى [9]لاجسامنا يجتلب [10]بخلقنا منفعة امر هل يدفع بفنائنا عن هذه الدار عن نفسه مضرة امر هل يدخل عليه من الحاجة والنقص ما يدخل علينا وهل هو غنى من كل وجه [11]فما وجه افنائه ايانا [12]واتلافنا من بعد وجودنا [13]وميلادنا فقال الحكيم الاول [14]المنظور اليه منهم اترى احدا من الناس ادرك الاشياء الحاضرة والغائبة على حقيقة الادراك فظفر بالبغية واستراح الى الثقة قال الحكيم الثانى لو تناهت حكمة الخالق فى [15]احد العقول كان ذلك نقصا [16]فى حكمته وكان

---

1) A. متقلدين C. متقلدون 2) B. فرقا 3) A. وفى
4) B. المنظور 5) A. B. اليهم 5) A. C. تعالوا
6) B. خروجنا 7) B. او 8) A. والمخترع B.
والمخرج 9) A. جسامنا 10) A. بخلقتنا 11)
B. اقتنائه om. فما وجه 12) B. وايلامنا 13) B. C.
وملاذنا 14) A. C. والمنظور 15) B. احدى 16) B. من

وتشرح لان 1 الصفو بسابق الكدر والصافى يبادر 2 ذا الثقل والاعمار تطول بحسب صفاء المزاج وتكامل القوى المودية 3 للعناصر الى الاخلاط الكائنات الفاسدات المستحيلات 4 البائدات وان اخر الكور الاعظم وغاية البدء الاكبر يظهر 5 الصورة مشوهة والنفوس ضعيفة والامزجة مختلطة 6 وتتناقص القوى وتبيد المواشك وترد المواد فى الدوائر منعكسة مزدحمة فلا 7 يحظى 8 ذو الاعصار بتمام الاعمار وللهند فيما 9 ذكرنا علل وبراهين فى المبادىء الاولى وفيما بسطناه من تفريقهم فى الدوائر والهازروانات 10 رموس واسرار فى النفوس فى اتصالها بما علا من العوالم وكيفية بدئها من علو الى سفل وغير ذلك مما رتب لهم البرهمن فى بدء الزمان

فكان 11 ملك البرهمن الى ان هلك ثلثماية سنة 12 وستا وستين سنة وولده يعرفون بالبراهمة الى وقتنا هذا والهند تعظمهم وهم 13 اعلا اجناسهم واشرفهم لا 14 يتغدون بشى من الحيوان وفى رقاب الرجال والنساء منهم خيوط

---

1) A. الصفوة 2) A. B. الثقل 3) B. الى عاصر الاخلاط .C 4) B. السى العناصر للاخلاط 5) B. انبابذات .C 6) للصورة متسق به 7) B. C. تحطى 8) B. ذوى 9) A. ذكرناه 10) B. ورموس 11) A. مالك برهمان 12) B. omittit وستا 13) A. C. على اجناسهم واشرافهم 14) B. يغتذون

سبعين الف هازروان وان العالم اذا قطع هذه المدة
عاد الكون وظهر النسل [1] وسرحت البهائم وتغلغل الماء
ودب الحيوان [2] وبقل العشب وخرق النسيم الهواء فاما
اكثر اهل الهند فانهم قالوا بكرور [3] منصوبة على دوائر
تبتدى القوى مثلا [4] شبه الشخص موجودة القوة منتصبة
الذات [5] وحدوا لذلك اجلا ضربوه ووقتا نصبوه [6] وجعلوا
الدائرة العظمى والحادثة الكبرى وسموا [7] ذلك بعمر العالم
وجعلوا المسافة بين البدء والانتهاء [8] مدة ستة وثلثين
الف سنة [9] مضروبة فى اثنى عشر الف [10] عام [11] وهذا
عندهم [12] الهازروان الضابط لقوى الاشياء والمدبر لها وان
الدوائر تقبض وتبسط جميع المعانى التى [13] تستودعها
وان الاعمار تطول فى [14] اول الكر لانفساح [15] الدوائر وتمكن
القوى من المجال وتقصر الاعمار فى اخر الكر لضيق
الدائرة [16] وكثرة ما يعرض فيها من الاكرار الباترة [17] للاعمار
وذلك ان [18] قوى الاجسام وصفوها فى اول الكر تظهر

---

1) B. مرحت 2) A. واكتمل C. وصار 3) B. منصوبا 4) C. شية A. شية شبيهة 5) A. وجدوا 6) A. B. جعلوا 7) A. بذلك 8) A. om. مدة 9) B. مكرورة 10) B. سنة 11) A. وبهذا 12) A. B. inser. هو 13) A. استودعها 14) B. C. الكرة A. اول الكرة 15) A. om. quæ leg. ab لدوائر usque ad نضيق 16) B. وكثر 17) B. الاعمار 18) B. اقوى

فى ايامه كتاب السندهند وتفسيره دهر الدهور ومنه فرغت الكتب ككتاب 1 الارجبهر 2 والمجسطى وفرغ من الارجبهر الاركند ومن المجسطى كتاب بطليموس ثم عمل منها بعد ذلك الزيجات واحدثوا التسعة الاحرف المحيطة بالحساب الهندى وكان اول من تكلم فى اوج الشمس وذكر انها تقيم فى كل برج ثلثة الاف سنة وتقطع الفلك فى ستة وثلثين الف سنة والاوج 3 على راى 4 البرهميين فى وقتنا هذا وهو سنة اثنين وثلثين وثلثماية فى برج الثور 5 وانه اذا انتقل الى البروج الجنوبية انتقلت 6 العمارة فصار العامر غامرا والغامر عامرا والشمال جنوبا والجنوب شمالا ورتب فى بيت الذهب حساب 7 الدور الاول 8 والتاريخ الاقدم الذى عليه عمات الهند فى 9 تاريخ البدءة وظهورها فى ارض الهند دون سائر الممالك ولهم فى 10 البدءة خطب طويل اعرضنا عن ذكر ذلك اذ كان كتابنا هذا كتاب خبر لا كتاب بحث ونظر وقد اتينا على جمل من ذلك فى الكتاب الاوسط

ومن الهند من يذكر ان ابتداء العالم فى كل

---

1) A. الارجهير B. الارجيهن C. الارجبهز ubique. 2) و videbatur addendum esse. 3) A. add. الان 4) B. C. البرهمين 5) A. واذا 6) C. الارض 7) A. C. البدء 8) A. التاريخ 9) B تواريخ البدرة 10) B. البدرة

الارض فلا ندع احدا [1]عاقنا ولا عاندنا [2]وارا بنا الاغماض
الا اتينا عليه وابدناه او يرجع الى طاعتنا فازمعت على
ذلك ونصبت لها ملكا وهو [3]البرهمن الاكبر والملك
الاعظم والامام فيها المقدم ظهرت فى ايامه الحكمة
وتقدمت العلماء واستخرجوا الحديد من المعادن وضربت
فى ايامه السيوف والخناجر وكثير من انواع المقاتل وشيد
الهياكل ورصعها بالجواهر المشرقة [4]وصور فيها الافلاك
والبروج الاثنى عشر والكواكب وبين بالصورة كيفية
[5]العالم [6]وارى بالصورة ايضا [7]افعال الكواكب فى هذا
العالم واحداثها الاشخاص الحيوانية من الناطقة وغيرها
وبين حال المدبر الاعظم وهو الشمس واثبت كتابه
فى براهين جميع ذلك وقرب الى عقول العوام فهم ذلك
وغرس فى نفوس الخواص دراية ما هو اعلا من ذلك واشار
الى المبدا الاول [8]المعطى [9]لسائر الموجودات وجودها
[10]الفائض عليها بجوده [11]فانقادت له الهند واخصبت
بلادها واراهم وجه مصالح الدنيا وجمع الحكماء فاحدثوا

---

1) B. ساقنا 2) A. C. اراد 3) A. البرهان B. البهرمان Varie deinceps in hoc nomine peccant libri. 4) B. add. المنيرة 5) C. العوالم B. للعالم 6) B. كيفية افعال C. كيفية افعالها A. واورد 7) A. الكواكب 8) C. المفصل 9) B. سائر 10) B. add. فى 11) B. فانفاد

الباب الرابع

من كتاب مروج الذهب ومعادن الجوهر
لابى الحسن على بن الحسين بن على
المسعودى

ذكر جمل من اخبار الهند وارائها وبدء ممالكها

قال المسعودى ذكر جماعة من اهل النظر والبحث الذين [1] وصلوا العناية بتامل شان هذا العالم وبدءه ان الهند كانت [2] فى قديم الزمان [3] الفرقة التى فيها الصلاح والحكمة [4] وانه لما تجيلت الاجيال وتحزبت الاحزاب حاولت الهند ان تضم المملكة وتستولى على الحوزة وتكون الرياسة [5] فيها فقال كبراؤهم نحن [6] اهل البدء وفينا [7] التناهى ولنا الغاية والصدر والانتهاء [8] ومنا سرى الاب [9] الاكبر الى

1) C. واصلبوا 2) B. قديما 3) B. الغرة 4) B. فانه 5) B. فيهم 6) A. C. add. كنا 7) B. المتناهى 8) A. ومنها 9) A. B. om. الاكبر